

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Čemu Nemčiji železo

O notranjopolitičnem življenju v Nemčiji svet ne sliši mnogo. Vtis imamo, ko da je Nemčija obdana z nepretrdnim zidom, za katerim se dogajajo čudne stvari. Le od časa do časa slišimo iz te tajstvene dežele rezek odjek kakšnega dogodka, ki nam da slutiti, kaj se tam kaj odigrava. Enkrat je streljanje političnih nasprotnikov. Drugič zopet kakšen surov napad na katoliško cerkev. Tretjič kakšen nepričakovan ukrep proti židovstvu. Potem pa zopet zamre vsak jasen odziv od tamkaj. Pred par dnevi pa smo zopet doživeli nekaj podobnega. Čisto nepričakovano je planil čez nemško mejo suh odmev nove uredbe, s katero nemška vlada postavlja pod državno nadzorstvo vsi proizvodni železne rude in vseh drugih rud in kovin v Nemčiji. Brali smo redkobesedno uredbo, ki uvaja monopol na rude in kovine, slišali v odločilih samo govor diktatorja nemške gospodarske štiriletk generala Göringa, potem pa je bilo zopet vse tiho. In vendar je to ukrep, ki je vsebinsko tako daljnosežen, da se evropsko javno mnenje z vso pravico sprašuje, kaj neki se v Nemčiji dogaja, da je vlada z eno samo kretno potisnila ob stran vsa zasebna udejstvovanja v železarski industriji, ukinila vse lastninske pravice in si prisvojilo nadzorstvo nad eno najvažnejših gospodarskih panog v življenju nemškega naroda. Ali je to bojni ukrep? Po obliki bi sodili, da je. Nemčija potrebuje železo za oboroževanje. Ali je ta sklep storjen iz obupa? Nemčija ne more več najti zadosti rud, da bi njena industrija mogla obratovati in njeno delavstvo redno delati. Ali je eno ali drugo, ali je oboje res. Zasega železarske industrije je bila dogodek, ki je nervozno odmeval po vsem svetu. Zato je prav, da skušamo zvedeti za resnico. Odgovoriti je treba na dvojno vprašanje: prvo je: kakšna je dejanska vsebina nemške uredbe, drugo pa se glasi: čemu se je nemška vlada čutila prisiljena, da do sedaj svobodno železarsko industrijo takorekoč podržavi.

Kaj je vsebina nemške uredbe o podržavljanju železarske in kovinarske industrije? Z uredbo z dne 23. julija 1937 je general Göring v svojstvu vrhovnega diktatorja nemške gospodarske štiriletk stavil pod svoje, to se pravi pod vladno nadzorstvo vso industrijo, ki se peča s pridobivanjem in industrijskim predelovanjem rud in kovin, izvenšči samo nekatere, ki v gospodarstvu ne igrajo odločilne vloge. General Göring je z uredbo dobil nadalje polnomočje, da prisili vse doseganje zasebne lastništva rudnikov ali industrijskih podjetnikov, ki se pečajo z rudami in kovinami, da svoje lastninske pravice odstopijo novo ustanovljeni državni družbi, ki nosi naslov: »Državno podjetje Hermann Göring za rudnike in železarsko industrijo«. Pravno obliko novega državnega podjetja ima pravico določiti general Göring sam kakor tudi obseg državnega nadzorstva nad zasebnimi podjetji in denarno udeležbo države.

Čemu ta poseg države v narodno gospodarstvo? Glavni namen te uredbe je zvišati predvsem proizvodnjo železa. »Skrozi tisoč let je Nemčija vedno imela zadosti železa in ga mora imeti tudi danes,« je dejal Hitler sam pri začetku avtomobilske razstave in dodal: »Videti hočem, če bo liberalno gospodarstvo v stanu zadostiti našim potrebam, ali pa če bo pokazalo, da ni vredno, da še nadalje obstoja in ga bomo ukinili.« Potreba po zvišanju železne proizvodnje je torej silno velika. Primankljaj mora biti zelo občuten, če se je država odločila za tako radikalne ukrepe. Poglejmo sedaj nekoliko številke, ki dajejo zgornjo sliko.

Lansko leto je Nemčija proizvedla 15 milijonov 303.000 ton surovega železa, torej samo za milijon ton manj, kot tik pred svetovno vojno. Proizvod surovega jekla pa je dosegel lansko leto 18 milijonov 852.000 ton, za 400.000 ton več, kot leta 1913. V prvi polovici letošnjega leta 1937 je proizvodni količnik še narasel in sicer dosega surovo železo 7 milijonov 700.000 ton, burvo jeklo pa 9 milijonov 547.000 ton. Če torej govorimo o krizi v nemški železarski industriji, ne moremo reči, da je nastala zaradi tega, ker proizvodnja pada, ampak zato, ker so potrebe po železu silno narasle. In s tem smo zadeli na bolno točko vse nemške železarske industrije in na poglavitni vzrok zakaj jo je država postavila pod svojo kontrolo. Uporaba železa se je dvignila toliko, da je niti normalni viri ne morejo več zadovoljiti. Toda čemu potrebuje hitlerjevska Nemčija nekekrat toliko železa? Poznavalci razmer bodo odgovorili, da je nemško oboroževanje zazvelo obseg, ki pozre vse normalne zaloge železa. Graditev bojnega brodograja, graditev tisočev in tisočev letal, graditev trdnjavijskih zatočišč, oklopnih bojnih vozil stavlja skoraj neomejene zahteve na železarsko industrijo. Prav tako pa zahtevajo tudi vsa napol vojaška javna dela, ki so v teku po vsej državi, kot na primer nove vojašnice, nove ceste za avtomobile, nove državne in zasebne stavbe, nove železniške proge z vso svojo tehnično prometno opremo, neizčrpljivih virov železarske proizvodnje. Končno se je Nemčija tudi odločila, da bo za vse surovine, ki jih nima in jih tudi kupiti ne more, s pomočjo kemije našla nadomestila doma. Za to pa so potrebne nove ogromne tovarne, ki zopet zahtevajo velikanske množine železa. Pri vsem tem pa še nismo uračunali izvoz železarskih izdelkov v vseh možnih oblikah, s katerimi mora Nemčija plačevati surovine, ki jih uživa, ter živeti, s katerimi je mislila ublažiti železarsko stisko. Tako je omejila uporabo železa pri zasebnih zgradbah, predpisala uporabo lahkih kovin mesto železa in jekla, kjerkoli je to mogoče. Mislija je celo na omejitev izvoza železarskih izdelkov, a je to misel opustila, ker je v prometu z inozemstvom postalo železo za Nemčijo poglavitno sredstvo, da pride do tujih valut, ki jih rabi za nakupovanje lastnih potrebščin. Očividno vsi izdani ukrepi niso bili učinkoviti in je sedaj država segla po najbolj radikalnem sredstvu, po monopolu.

Nemčija je potemtakem postala žrelo, kamor izginjajo ogromne količine železa, ki se tamkaj pretvarjajo v nekaj, kar ostalemu svetu ne more in ne sme biti vseno. Ako naj iz tega požiralnika nekega dne začne bruhati bojno pustošenje po ostali Evropi, potem je razumljivo, če se je z vprašanjem nadaljnjega dobavlja-

Ob smrti patriarha Varnave

Glasovi domačega in tujega časopisja

Patriarha Varnavo proglase za svetnika

Novosadski »Dan« v št. 166 od 27. julija 1937 poroča iz Belgrada:

»Ves srbski narod prihaja v Belgrad, da se pokloni truplu patriarha Varnave, ki leži na odru v belgrajski saborni cerkvi. Okoli njegove osebe se ustvarjajo narodne legende. Se za življenja je bil namenjen za nebeško carstvo in pobožni pravoslavni narod vidi v njegovih naporih za ohranitev in obrambo pravoslavne cerkve vrhunec junaštva.

Pogreb posmrtnih ostankov blagopokojnega patriarha Varnave bo na stroške srbske pravoslavne cerkve. Srbski pravoslavni narod, ki ga predstavljajo metropolit, arhijereji in škofje, bo predložil kanonizacijo patriarha Varnave. V dolgi vrsti svetlih in svetih imen v borbi za pravoslavje bo poleg prosvetitelja sv. Save, Makarija, Arsenija in drugih srbskih borec za cerkev zabeleženo tudi ime patriarha sv. Varnave.

Podpredsednik sv. sinoda arhijerejskega sabora, metropolit Njegovo visoko preosvjaščentvo Dositej je odobril, da se nasproti osebam, ki so se pregrešile zoper načelo zaščite srbske pravoslavne cerkve, odredijo kazni omejitve verskih funkcij in pravic.

Pogreb posmrtnih ostankov, ki bodo najprej izloženi v cerkvi sv. Save na Savincu pri Belgradu, bo v četrtek, zato da bodo kraji, v katerih se je patriarh rodil, živel in pastirsko deloval ter umrl, imeli priložnost, da gredo mimo njegovega odra, se mu poklonijo in zažgejo v skrušeni molitvi sveče. Količina naroda bo prišla v Belgrad, ni mogoče prerokovati. Zastopani bodo Sandžak, Srbija, Bosna in Hercegovina, Lika, Crna gora, Vojvodina, Krajina, hajduka Velika in ostali kraji pravoslavne zemlje na Balkanu, da se poklonijo manom drugega patriarha obnovljene pečke patriarhije.

»Obzor« od 28. t. m. poroča: »Pogrebemu spredu patriarha bodo razen velike množice naroda prisostvovali tudi delegati vseh nacionalnih, vitezkih, kulturnih, dobroteljskih in socialnih društev. Red bo vzdrževalo vojaštvo in Sokoli.«

Patriarhova oporoka

O govoru, ki ga je imel ohridski škof Nikolaj Velimirovič v saborni cerkvi ob parah patriarha Varnave in ob navzočnosti vseh pravoslavnih škofov z metropolitom Dositejem na čelu, poroča »Obzor«, da je škof rekel med drugim tudi sledeče:

»Spet smo zaviti v žalost kakor pred tremi leti. Takrat smo plakali za kraljem mučnikom, zdaj pa plakamo za patriarhom mučnikom. Plakaj narod svetosavski, ker udarec usode, ki te je zadel, je strašen, čas je plakanju in gorčini. Plakajte Sokoli, ker ste izgubili onega, ki je vaše zastave blagoslavljal. Plakajte četniki, ker ste izgubili onega, ki je netil vaše rodoljube. Plakaj Belgrad, ker si izgubil onega, ki te je ljubil. Spomnite se, kakšne muke in trpljenje je prestala naša cerkev od svojega začetka, pa za časa sv. Save, v borbi proti bogomilom in drugim, toda naša cerkev je zmagała. Če ljubimo našega patriarha, moramo čuvati njegovo oporoko. Na njegovi krsti je zapisano: Ljubite srbstvo, ljubite pravoslavje! On je ljubil svojo pravoslavno vero in svoj narod. On je bil državotvorni patriarh. Bil je vdan našemu prestolu, veličal je kralja mučnika in priporočal ljubezen in vdanost mlademu kralju Petru II.«

»Samouprava« pa poroča, da je škof Nikolaj dejal v tem svojem govoru tudi sledeče: »Oporoka patriarha Varnave je bila vera v Boga in edinstvo, odpuščanje neprijateljem in ljubezen napram bratom vseh ver.«

Vloga JNS

»Samouprava« žigosa v svoji številki od 28. julija tako zvane integralne Jugoslovane, ki se te dni razglašajo pred svetom v vsej svoji nagoti. V državi imamo destruktivne elemente, ki hočejo strmoljaviti družabni red in našo narodno kulturo, toda nič manj ni destruktivno delo tistih, ki so monopolizirali jugoslovanski nacionalizem. Neprestano govore o edinstvu, o domovini, ki da je v nevarnosti, o potrebi složnega dela in borbe za obrambo edinstvene države od Triglava do Djevdjelja, toda kaj vidimo v resnici? Oni hujkajo ulico in podžigajo verske in plemenske strasti v imenu srbstva in pravoslavja, do katerega jim je sicer toliko, kolikor do lanskega snega. Vlečejo pravoslavne cerkve v dnevno politiko, vzbujaajo versko nestrpnost in izživajo nerade, da bi se na ta način spet dokopali do oblasti.

Ni treba še posebej omenjati, da se ti elementi zbirajo okoli JNS. Strossmayer, pokojni kralj Aleksander I. in drugi velikani jugoslovanske misli bi se sramovali takih tolmačev jugoslovanskega edinstva in sloge med jugoslovanskimi rodovi in verami. Toda napor teh politikov, ki razpolagajo

nja železa začela pečati tudi diplomacija velesil. Kajti nobena velesila ne bo mirno gledala, da Nemčija, ki je po svoji biti dinamična država, pogoltno vse železne zaloge, da jih pozneje uporabi za bojne namene. Posebno Anglija in Francija sta postali na to početje pozorni in če se ne motimo, sta ravno oni v zadnjih mesecih dosegli, da so nekateri viri, od koder je Nemčija dobavljala železne rude, nenadno usahnili. Švedski rudniki so nehali biti dobavitelji za Nemčijo. Nade za Francove rudnike v deželi Baskov so silno plitve. Upanje, da bo rjojenje za kolonijami imelo uspeh, je v Nemčiji padlo. Göringov ukrep ima namen, vreči vso avtoriteto nemške države na tehnično, da se odprejo novi viri za dobavo železne rude tam, kjer je zasebna pobuda opesala.

Mednarodnopolitične posledice Göringovega ukrepa bodo silno zanimive.

tudi z znatnimi denarnimi sredstvi za svoje peklensko delo, ne bodo uspeli kljub vsem lažem, intrigam in pamfletom, v katerih trosijo med pravoslavni narod najgorostnejše klevete in v katerih navarvano perivajo k revoluciji. Hvala Bogu je v Jugoslaviji zadosti poštenih ljudi, ki v tej nemoralni agitaciji spoznavajo, kaj je prav za prav JNS in kakšna je v resnici njena ljebezen za državo in narod. Vse bolj spoznavajo vsi trezni ljudje, da je ves program JNS ena sama laž ljudi, ki jim ni do ničesar drugega kakor do oblasti, na kateri bi radi izvajali diktaturo, kakor so jo pod Petrom Živkovičem in njegovimi nasledniki, ko so hoteli ustvariti svoj program z batinami in koncentracijskimi tabori.

Narodna odbrana

Predsednik Narodne odbrane Ilija Trifunović je poslal arhijerejskemu sinodu sožalnice, v kateri pravi, da se »Narodna odbrana zaklinja, da niti za las ne bo odstopila od črte, ki jo je pokojni patriarh tako energično začrtal. Tako nam Bog pomogao!«

Član Narodne odbrane Dimitrije Popović pa je v saborni cerkvi v svojem govoru dejal: »Naša Svetlost, mučenik, drug in sotrpni našega neumrlega kralja Zedinitelja! Ti si padel v borbi za dobro našega naroda in za dobro mile nam domovine. Pozdravi nam kralja, reci mu, da nisi umrl, in da si kakor on živ med nami. Reci velikemu kralju, da smo okoli vaju dveh vsi bojovniki in da hodimo po poti, ki sta jo nam predpisala.«

Sokoli

»Savez Sokola kraljevine Jugoslavije« je sklenil, da se sokolstvo udeleži pogreba patriarha Varnave korporativno. Sokoli bodo v uniformi in bodo imeli okoli levega rokava flor.

Rusi

V saborno cerkev se je podal velik spreved ruskih Sokolov, ruskega duhovništva in ruskih emigrantov, ki so se poklonili posmrtnim ostankom patriarha Varnave. Ruski svečeniki na čelu z arhiepiskopom Hermogenom so peli parastos.

Hrvati na strani dr. Stojadinovića

Inozemski listi pišejo iz Belgrada, da začnajo sedaj tudi oni hrvatski krogi, ki so bili napram sedanjim vladnim rezervirani, upoštevati in pozitivno vrednotiti delo in prizadevanja vlade dr. Stojadinovića. Značilno je, da glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« z vso ironijo odklanja »simpatije, katere so Hrvatom ponudili ob priliki razprave o konkordatu poslanci JNS opozicije, ki so izjavili, da zato ne morejo glasovati za konkordat, ker v skupščini ni Hrvatov. »Hrvatski dnevnik« ironično spominja integralne Jugoslovane, da so ravno tako zvali avtoritativni režimi delali na uveljavljanju konkordata. Ljudje, ki so doslej izvajali svojo politiko brez vsakega ozira nasproti Hrvatom in tudi odkrito proti njemu, se sedaj začenjajo naenkrat pozivati na Hrvate! Vsek se je čudil, kako da so sedaj isti politiki, ki so se pogajali s sv. stolico in konkordat podpisali, naenkrat otvorili ogenj proti njemu. Toda dogodki pred saborno cerkvijo v Belgradu so odgnili zakladi, za katerim se skrivajo temne sile, in so pokazali namene, ki vodijo integralne Jugoslovane...

Razume se, da tudi »Obzor« in vsa hrvatska nacionalna glasila primerno komentirajo nastop opozicije proti konkordatu, ki je pokazal velesrbsko ozadje borbe proti konkordatu. Posebno krepko bere velesrbski opoziciji levite »Jadranski dnevnik«. Hrvatska javnost, pravi ta list, se

ni čudila agitaciji jevtičevcev, ker je vedela, da so ti elementi nastopili proti konkordatu samo zato, ker so upali, da bodo z eventualno podporo izvenparlamentarnih faktorjev mogli zrusiti sedanje vlado.

Začudili so se pa Hrvati, nadaljuje »Jadranski dnevnik«, višjim cerkvenim krogom srbske pravoslavne cerkve. V tej agitaciji se je pokazal duh, ki ni duh krščanskega miru in ljubezni. Ta agitacija je zaskrbela Hrvate, katerim nikoli ni prišlo na um, da bi se mešali v odnose države do pravoslavne cerkve. In Hrvati se sprašujejo, kako naj pride do političnega in do gospodarskega sporazuma, ko se gotovi krogi upirajo celo verski ravnopravnosti Hrvatov in Slovencev!

Dr. Janjić bo vodil boi

Iz Zagreba poročajo dunajski »Reichspost«: »Zdi se, da so višji hierarhični krogi pravoslavne cerkve sklenili, da bodo šli v borbi zoper konkordat do skrajnosti. Kot politični eksponent teh krogov velja poslanec in izobčeni duhovnik dr. Janjić. S pomočjo JNS nameravajo propagando proti konkordatu podvojiti in poslanec Janjić bo prepotoval vso državo ter bo v vseh krajih imel bojevitve govore.«

Samo da bi se prota Janjić ne zmotil in ne potegnil iz žepa oni govor, v katerem se poteguje za konkordat!...

Danes pogreb

Belgrad, 28. julija. m. Davi je prispelo v Belgrad zastopstvo srbske pravoslavne cerkve, ki se bo jutri udeležilo pogreba pokojnega patriarha Varnave. Na pogreb pokojnega patriarha so prišli tudi metropolit starozagorski gosp. Pavle, metropolit vračanski Pajsije, tajnik bolgarskega sv. sinoda škof dr. Kiril. Dopoldne so dopotovali v Belgrad eerodniki pokojnega patriarha, tako njegovi trije bratje in ostalo sorodstvo. Odbor za pogreb pokojnega patriarha je danes objavil program pogrebnih svečanosti. Na čelu spreveda bodo nesli cerkveno zastavo, nato križ, za tem trnjeve venec, nato ostale vence in odlikovanje pokojnika. Za krsto bo stopala pokojnikova rodbina, nato odposlanec kralja, za njim odposlanci ostalih pravoslavnih ver in bivši ministri. Pogreba se bodo udeležili tudi: Narodna odbrana, vojni protostolovi, Sokol kraljevine Jugoslavije, Jadranska straža, Kolo srbskih sester in razna druga ženska društva, povabljeni senatorji ter narodni poslanci.

„Samouprava“ o škofu Simeonu

Belgrad, 28. julija. m. S slučajem šabačkega škofa Simeona, ki se je udeležil demonstracij pred saborno cerkvijo in ob tej priliki dobil dve neznamni brazgotini na obrazu, se bavi današnja »Samouprava«. V uvodnem članku dokazuje, kakšnih sredstev se vse poslužujejo nasprotniki sedanje vlade, samo da bi jo zrušili. »Samouprava« pravi, da so nasprotniki tedanje vlade vse te dni po Belgradu širili slike, v katerih pravijo, da leži škof Simeon z močnimi poškodbami in z obvezano glavo v postelji. Neobveščeni ljudje bi lahko dobili vtis, kakor da je bil omenjeni škof težko ranjen. Toda »Samouprava« je hotela to stvar podrobno proučiti ter je poslala svojega oto-reporterja v Živkovičev sanatorij, kamor je bil škof Simeon prepeljan. Foto-reporter je dobil škofa v sobi sedečega na stolu. Ko ga je zaprosil za dovoljenje, če ga lahko slika, je škof pristal na to, ter ga samo prosil, naj ga samo slika ležečega na postelji. Foto-reporter je to tudi storil. »Samouprava« je danes objavila te svoje slike. Ponatiskanilo jih je tudi »Vremec«. Škof Simeon pa je že danes zjutraj zdrav zapustil sanatorij ter se bo jutri udeležil pogreba.

Bitka pri Bruneti

Ena največjih v državljanski vojni Španije 110 rdečih letal sestreljenih

Salamanca, 28. julija. AA. Havas: Uradno poročila nacionalističnega poveljstva pravi, da nacionalistične čete prodirajo na aragonski fronti, kjer so zavzele več vasi.

Nacionalistične čete so nadaljevale s protiofenzivo na madridski fronti. Borbe so zelo krvave in najboljšje republikanske brigade so decimirane. Zaplenili smo veliko vojnega materiala. Računajo, da je sovražnik imel nad 30.000 mrtvih in ranjenih. Uničenih je 110 republikanskih letal in 50 tankov. Zaplenjenih je nad 200 strojníc.

Rdeča poročila

Madrid, 28. julija. AA. Havas: Uradno poročilo pravi, da topniški ogenj še traja na osrednji fronti. Nacionalisti so doživeli hud poraz pri Quetsa della Reina. Po drugih odsekih ni bilo nič novega. Na andaluzijski fronti je sovražnik močno pritiskal na republikanske postojanke pri Villajarte. V odseku Santander še traja topniški ogenj. V odseku Villanueva de Canada se bitka nadaljuje. Nacionalisti so naleteli na hud odpor republikanskih čet. Republikanski topovi so bombardirali Bruneto in Se-

villo dela Nueva in še nekaj drugih vasi. Kakor poročajo, se bori sedaj v odseku Brunete okoli 80.000 vojakov. Na ostalih bojiščih v centru imajo republikanci v dolžini 500 km okoli 200.000 vojakov. Republikanska letala so večeraj bombardirala letališči v Avili in Salamanci. Razrušila so več vojaških zgradb.

Anglija glede Gibraltarske mirna

London, 28. julija. AA. Havas: Minister za obrambo lord Inskip je pomirljivo odgovoril na vprašanje poslanca Winston Churchilla, ki je vprašal, kaj misli vlada o postavljanju težkih topov ob gibraltarski ožini. V Algecirasu niso postavili nobenega topa, ki bi bil nevaren za Gibraltar. Postavili so tam samo štiri topove. Ti topovi so last španske države še iz časov pred državljansko vojno. Naši strokovnjaki so nas poučili, da bi bili ti topovi drugače postavljeni, če bi bili naperjeni proti Gibraltarju. Tudi druge utrdbe v zalivu pri Algecirasu niso naperjene proti ožini. Po vsem tem torej vse to ni nevarno za Anglijo. V potrebi pa lahko angleške baterije iz Gibraltarske popolnoma uničijo te topove in utrdbe. O utrdbah pri Ceuti je Inskip rekel, da je bila Ceuta zmeraj močno oborožena tudi že pred vojno. Konservativni poslanec lord Amery je rekel, da ni zadovoljen z odgovorom Inskipa in predlagal, da naj se takoj ustanovi poseben armadni zbor, ki naj gre zaščiti ogrožene angleške postojanke.

Krivi Dolinarjeve smrti pred sodiščem

Celje, 28. julija 1937.

Danes se je pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča začela obravnava zoper 21 obtožencev, ki so obtoženi, da so sodelovali pri napadu na ljubljanske akademike pri Prihovi, kjer je bil do smrti zabit akademik Rudolf Dolinar.

Za obravnavo je v vsem Celju vladalo veliko zanimanje. Razpravna dvorana je polna poslušalcev, med katerimi je tudi ljubljanski poslanec g. Rajko Turk.

Ob 8 zjutraj so bili že vsi obtoženci na svojih mestih. Sedeli so v 3 dolgih vrstah, za njimi pa pet sodnih čuvajev. Vse je v napetem pričakovanju.

Ob četrta na 9 stopi v dvorano kazenski senat s predsednikom obravnave predsednikom okrožnega sodišča g. Vidovičem na čelu.

Prisodnika sta g. dr. Suhadolnik in dr. Rožnik, namestni sodnik je dr. Kraut. Obtožence brani 11 zagovornikov, Dolinarjevega očeta kot zasebnega udeleženca zastopa dr. Ogriček, poškodovanega akademika Planinca pa dr. Macarol.

Kot zasebna udeleženca sta se z odškodninsko zahtovo oglasila Gorican Josip, ki zahteva 12.000 din za poškodovani avtobus ter zavarovalnica »Dunav«, ki zahteva 6000 din.

Predsednik začne obravnavo ter ugotavlja, da je med obtoženci en mladoletnik, zaradi česar bi morala obravnava biti tajna, če niso zagovorniki proti.

Dr. Kalan zahteva javno obravnavo, nakar se začne javna obravnava. Predsednik najprej prebere osebnostne podatke obtožencev. Iz teh je razvidno med drugim:

Slavko Reja, glavni obtoženec, ki je prišel k obravnavi z obvezano roko, je rojen leta 1888, je uslužben pri mariborskem »Večerniku Jutra« z mesečno plačo 3000 din in je brez vere. Dugina Viktor, rojen 1912, je hrvaški narodnosti. Brajkovič, rojen l. 1905, je pravoslavne vere. Kodrič France, rojen l. 1906 pri Ptuj, je ločen. Bunc Josip, Klanjšek, Silič in Paravan so z Goriškega. Kranjc Ivan pa je rojen v Belovaru. Vsi drugi so domačini.

Ob 8.40 je nato drž. pravnik dr. Rus začel brati obtožnico (ki jo objavljamo na 7. strani).

„Jutrova“ poročevalca — uradna stenografa

Ko je dr. Rus končal, se je dvignil zagovornik dr. Kalan, ki je v imenu vseh zagovornikov predlagal, naj se pritegneta dva zaprisežena stenografa, da bo uradni zapisnik stenografski. Predlaga v ta namen oba navzoča »Jutrova« poročevalca gg. Prunka in Ozima, in sicer na stroške obrambe.

Dr. Ogriček ugovarja temu predlogu: »Ne gre, da bi dva »Jutrova« urednika bila zaprisežena stenografa, ko pa je glavni obtoženec tudi »Jutrov« nastavljenec!«

Predsednik pravi, da to ni ovira, če nista v sorodu z obtoženci.

Po kratkem posvetovanju razglasi predsednik, da se gg. Prunk in Ozim zaprisežeta kot uradna stenografa. Po zapisegi pokliče predsednik oba stenografa, da v smislu zak. določil v 48 urah izročita predsedniku svoj zapisnik.

Gg. Prunk in Ozim izjavita, da jima je to nemogoče, ker za vsako uro stenograma potrebuje 3 ure pisanja.

Predsednik: »Tako je določilo. Če tega ne bosta mogla, stenografirani zapisnik pač ne bo uraden. Za stroške pa je itak preskrbljeno od obrambe!«

Nato se je začelo zasliševanje obtožencev.

Zagovori obtožencev

Senatni predsednik je iz tehničnih ozirov odredil posebni vrstni red zasliševanja obtožencev, ki se razlikuje od vrstnega reda obtožnice v tem, da je začel zasliševanje od zadaj. Daj je jetniškim zapisnikom nalog, da so vse ostale obtožence odvedli nazaj v jetnišnico, v dvorani je ostal samo absolvirani pravnik Milan Orožen.

Na predsednikovo kratko vprašanje je obtoženec z govorniškim patosom začel pripovedovati, kako se je udeležil turneje predsednika JNS Petra Živkoviča po dravski banovini. Bil je povsod, celo v Sodražici. V Celju je bil celo razpuščen na glavi. Glede mariborskega sestanka je povedal, da je pri »Orlu« obdeval. Udeležil se je nato sestanka v III. nadstropju hotela. Govorilo se je, da nameravajo napad na dravskem mostu. V neki skupini so govorili, da je najboljša, da razženemo z našimi ljudmi ljubljanske akademike. Peter Živkovič ni prišel v Konjice, peljal se je preko Rogaske Slatine naravnost v Celje. Ob 19.10 je prišel pred celjski dom.

Predsednik: »Dogodki v Celju nas za današnjo razpravo ne zanimajo. Povejte, ali ste rekli, da je treba dravski most zasesti!«

Obtoženec jasno: »Da!«

Nadalje je obtoženec zanikal, da bi bil Reja, ki ga prej ni poznal, rekel, da je treba avto ljubljanskih akademikov razrezati.

Predsednik: »Kako, da Reja to trdi? Ste z njim govorili?«

Obtoženec: »Reje nisem poznal in sem sploh njega in današnje obtožence na protizakonit način spoznal na ljubljanski policiji.«

Obtoženec je že v Mariboru slišal, da se pripravljajo v Konjicah demonstracije. V Celju je šele zvedel, da je padel kolega Dolinar.

Predsednik: »Ali ste vedeli, da se nekaj namerava?«

Obtoženec vladno: »Gospod predsednik! Sploh nisem z nobenim govoril, ker sem imel druge posle pri stranki.«

Predsednik: »Ali ste vedeli za tovrstni avto?«

Obtoženec: »Nisem vedel. Pač mi je Zrimčeva gospodična povedala, da sta dva avtobusa polna ljubljanskih akademikov.«

Povedal je, da je med vožnjo iz Maribora v Celje srečal več avtomobilov. V Celju je šele izvedel, da se je Peter Živkovič pripeljal preko Rogaske Slatine v Celje. V Konjicah ga ni bilo.

Predsednik: »Ali ste bili z odvetniškim pripravnikom Milanom Goriškom skupaj?«

Obtoženec: »Odvetniškega pripravnika Goriška sploh nisem poznal. Spoznal sem ga 8. junija, ko je bil v Konjicah na konferenci.«

»Ali vam je kaj povedal?«

»Nisva nič govorila. Sploh nisem z nobenim nič govoril.«

Predsednik: »Torej vztrajate pri svojem zagovoru, da niste nič vedeli o napadu in da bi bili vi dajali Reji nasvete.«

Obtoženec, ki je zavračal vsako sodelovanje pri organizaciji napada na ljubljanske akademike, je odvrnil: »Da!«

Šentlenski obtoženci

Nato je sledilo zaslišanje tako imenovanih šentlenskih obtožencev, ki jih je v limuzini vozil okrog sin šentlenskega odvetnika, odvetniški pripravnik Milan Gorišek. V bistvu so priznavali, kako so bili navzoči pri napadu na ljubljanske akademike, toda vsak je dogodka slikal pod osebnimi vtisi in subjektivno.

Prvi je prišel od te skupine na vrsto sofer Feliks Neuwirth. Na predsednikovo vprašanje, če je kriv, je kratko potrdil z »da«. Izjavil je, da vztraja pri tem, kar je priznal pred preiskovalnim sodnikom, drugih stvari ne. Milan Gorišek jih je peljal z avtom v Maribor. V Mariboru so se kot izvidnica pripeljali po stranskih cestah do hotela »Orel«. Iz Maribora nazaj grede se je peljal s tovrstnim avtom, ker je poznal soferja.

Predsednik: »Ali ste bili udeleženi pri napadu?«

»Za to sploh nisem vedel.«

Po drugih je bil na stvar opozorjen. Izjavil je, da se je vozil okrog »zaradi spremembe«.

Predsednik: »Kakšno orožje ste imeli s seboj?«

Obtoženec mirno: »Browning.«

»So vam ga vzeli?«

Obtoženec je pritrdil. Nadalje je obtoženec navajal, da je videl v Slov. Bistrici nek luksuzni avto. V njem so bili trije gospodje, tudi neki, gospod, ki je govoril hrvaški. Govorilo se je, da naj preprečijo ljubljanskim akademikom nadaljno vožnjo in da se naj avtobus napade.

Predsednik: »Kaj še?«

Obtoženec: »Drugače nič. Slišal sem, da naj jih napadejo. Vsakega nisem poznal.«

Predsednik: »S kom je tam v gozdu govoril Gorišek?«

Obtoženec: »Mislim, da z Rejo.«

Obtoženec je bil v gozdu pod klancem. Nekateri so imeli palice. Reja je dejal, da se naj pripravijo za napad. Imel je v rokah gorjačo.

Predsednik: »Kamenje ste tudi nesli s seboj?«

»Tudi!«

Predsednik je nato pokazal debel kamen kot corpus delicti. Obtoženec je nato izjavil, da drugače ni bil zraven pri pretepu. Povedal je tudi, da jih je Gorišek mlajši od gozda odpeljal naprej proti domu in so pozneje srečali drugi avtobus.

Zatrjeval je, da sploh ni vedel, kako se je napad izvršil. Bila je velika nevarnost. Nekdo ga je napadel in udaril. Sam je imel s seboj bikovko. Z njo je udaril dotičnega, ki ga je prej napadel.

Predsednik vpade: »Precej močna je vaša bikovka!«

Obtoženec: »Da. Poškodovan sem bil na glavi.«

Situacijsko poročilo

Senatni predsednik je nato čital izčrpano in zanimivo poročilo preiskovalnega sodnika o legi, kjer se je 8. junija izvršil napad. Klanc, dolg pol km, je precej strm. Ob njem se nahaja do 300 m dolg smrekov gozd. Koruza v bližini je bila takrat do 25 cm visoka.

Obtoženi Neuwirth je nato ponovno zatrjeval, da se ni udeležil napada pri avtobusu. Sam ni streljal. Obtoženec sicer kot sofer nosi vedno revolver seboj.

Zastopnik zasebnega udeleženca dr. Ogriček: »V kakšni obleki je bil dotični gospod, ki je prišel v Bistrico s pošče?« Obtoženec: »Ne morem točno reči. Hrvaški je govoril. Fejst mož je bil.«

»Koliko star?« »Približno 40 let.«

Sledil je nato kratek odmor. Po odmoru je prišel na vrsto Kranjc Ivan. Udeležil se je sestanka v Mariboru. Vozil se je z Milanom Goriškom. Z njim so bili še Korošec, Beigott in Neuwirth. Slišal je, da se nekaj pripravljalo. O tem je izvedel v Konjicah. Predsednik: »Kdo je vam povedal?«

»Ne vem.« Na klancu ni nič videl.

Predsednik: »Ali ni bil dan nalog, da morate pomagati pri napadu?«

»Na vrhu je bilo rečeno, da gremo proti Mariboru.«

»Ali niso nekateri imeli gorjače in kuhinjske nože?«

»Nisem videl pri nobenem.«

»Revolverje?« »Tudi ne. Nikdo ni imel v rokah kamenja.«

Tretji obtoženec Mirko Korošec je bil tudi v družbi z Milanom Goriškom. Izpovedal je slično, kot prva dva šentlensarčana. Pretepa se ni udeležil. Videl je, da je Gorišek na klancu govoril z Rejo, ki ga prej ni poznal, kaj je govoril ne ve.

Pri nobenem ni videl gumijastih čevljev. Predsednik: »Kaj ste se menili s Pogačnikom?«

»Tožil mi je, da bo umrl.«

Predsednik: »Ali mu niste pravili, da se greste v Celje topst?«

»Da boste gumijaste čevli fasali?«

»Ni resnica.«

»Da ste mu rekli, da je Gorišek dobil 401 bencina in da ima denar, da boste nazaj grede lumpali?«

»Ni res.«

Obtoženec je na vprašanje dr. Ogrička pripomnil, da so se z avtom vrnili, da bi videli, kako se bo izvršil napad. Palice so vihrti po zraku.

Naslednji Beigott je zanikal vsako krivdo. Vsi so bili kot izvidnica za Petra Živkoviča in so se z Goriškovim avtom vozili proti Mariboru.

V gozdu je opazil nekaj fantov. Ni bil oborožen. Videl pa je, kako so metali kamenje. Ni imel v rokah gorjače. Sam je bežal proti nekemu skednju, kjer so ga akademiki zajeli in pretepli. Nazadnje pa jim je ušel. Drugače je bil obtoženec precej zmešan in razburjen.

Ekspozice obtoženca Goriška

Dočim je prvi Milan Orožen kot mlad absolvirani pravnik govoril z naučnim patosom, je obtoženec Milan Gorišek imel daljši ekspozice, ki ga je sodnikom prednašal mirno in dobro pripravljen. Na široko je pripovedoval razvoj dogodkov kritičnega dne. Z avtom je bil kot izvidnica za Petra Živkoviča. Nikjer ni bilo govora o kakih konkretnih zaščitnih ukrepih. Brez vsakih ovir je prišel iz Maribora v Konjice. Z njim so bili Beigott, Korošec in Kranjc. Poleg tega še neki gospod iz Živkovičevega spremstva. Predsednik ga je prekinil: »Kdo je bil?«

»Obtoženec: »Izgledal je kot dijak. Rekel je, da študira v Zagrebu in da je Slovenec. Izjavil je tudi, da spremlja Živkoviča že po vsej turneji.«

Obtoženec Rejo je spoznal šele v Mariboru, z njim je spregovoril samo nekaj besed. Drugače ga ne pozna. Nato je po svoje poplaval dogodka na Prihovi, kjer se je s svojim avtomobilom ustavil ob tovrstnem avtomobilu, ki je pripeljal današnje obtožence na Prihovo, čakat ljubljanske akademike. Pripoveduje, da se je potem s svojim avtom vrnil proti Mariboru, nakar se je zopet vrnil nazaj proti Prihovi, ko je srečal nekje drugi avtobus ljubljanskih akademikov. Na vprašanje g. predsednika in dr. Ogrička, zakaj se je vrnil za ljubljanskimi akademiki proti Prihovi, je obtoženec Milan Gorišek priznal:

»Zato, ker me je bilo sram pustiti svoje tovariše na cedilu.« Na eno prejšnjih predsednikovih

vprašanj, ali bi se bil, ko je z drugimi v zasedi pričakoval avtobusa ljubljanskih akademikov, tudi sam udeležil napada, je izjavil, da bi najbrže tudi sam vrgel kak kamen. Strelav ni slišal, izključuje jih pa ne.

Obtoženi Markež Vinko je pokleni sofer. Govori tiho in nerazločno tako, da ga je spočetka razumel samo g. predsednik. Poleg tega pa je v začetku njegovega zaslišanja bil zadaj v dvorani šum in ropot.

Ko je začel predsednik izpraševati, kako je bilo na kraju napada pri Prihovi, je priznal, da je vrgel samo en kamen.

Predsednik: »Zakaj pa ne več? Ali ste koga zadeli?«

Obtoženec: Najbrže ne.

Nato je povedal, da so pri Prihovi tekli za ljubljanskimi akademiki, ki so se vozili v prvem avtobusu, da bi prišli do svojega avtomobila, ki jih je čakal spodaj. Na ponovna predsednikova vprašanja prizna, da je imel gorjačo. Nato prizna še, da je imel nož, ki ga je pa neokrvavljenega vrnil Reji.

Predsednik nato predoči obtožencu, da je bil on najbolj divji in da je on vdrl v avtobus ljub-

ljanskih akademikov, v katerem so se sedeli nekateri, medtem ko so bili drugi zbrani spodaj.

Predsednik: »Pravijo, da ste vi vdrl v avto in od tam s silo vrgli ene ven na cesto. Ali je bil pokojni Dolinar med tistimi, ki ste jih vrgli ven?«

Obtoženec: Ne vem! Bila sta le dva.

Predsednik: Videli so vas, kako ste jih z nožem napadli in da ste vplili naj razbijejo avtobus.

Obtoženec: Klical sem le, naj ne razbijajo avtobusa!

Predsednik: Morda zato, ker ste ga že vi razbili! Ali ste imeli bikovko?

Obtoženec: Vsega pa nisem mogel imeti!

Predsednik: Obtoženi Kodrič pravi, da ste se hvalili, da ste enega zabodli. Obtoženi Korošec pa trdi o vas, da ste pretepači.

Nato obtoženi Markež na kratko in suho pripoveduje, kako se je Dolinar sesedel pod Dugino, ki je pokleknil nanj in ga »malo z nožem poplaval«.

Dr. Ogriček: Malo pobožal z nožem — kaj ne?

Obtoženec: Malo je pomahal z nožem, da bi ga preplašil. Kaj pa je bilo potem, ne vem, ker je prišel drugi avtobus akademikov in smo se razbežali.

Predsednik: Ali ste slišali, da je Dolinar, ko ga je drugi sunil, pretresljivo zajecal?

Obtoženec: Nisem slišal.

Na predsednikovo vprašanje, ali je res neki gospod v klancu velel, naj se tam ustavi avtobus ljubljanskih akademikov in kdo je bil tisti gospod, obtoženec odgovarja, da ne ve. Tudi pravi, da jih ni nihče razdelil v skupine za napad, ampak da so to sami naredili.

S tem je bilo Markežovo zasliševanje končano ob 3.15 popoldne. Predsednik je prekinil obravnavo do 3 popoldne.

Popoldanska razprava

Popoldne ob pol 4 se je razprava nadaljevala. Prvi je bil zaslišan Ludvik Urbančič, ki pa je govoril tako tiho, da ga niti zagovorniki niso mogli razumeti, ampak so predsednika prosili, naj obtoženca opozori, naj govori glasneje. Urbančič je popisoval dogodke v Mariboru, nato pa je povedal, da so z zanesljivo strani slišali, da mislijo Živkoviča na državnem mostu v Mariboru napasti.

Predsednik: »Kdo pa je bil tisti, ki vam je to povedal?«

Obtoženec: »Tega ne vem.«

Nato popisuje pot proti Slov. Bistrici ter pravi, da je na vrhu hriba pri Prihovi prišel nasproti z avtomobilom neki gospod, katerega pa ni poznal. Ta gospod je imel osebni avto in je govoril bolj ljubljansko narečje, avto pa je bil črn.

Na predsednikovo vprašanje, ali je bil to Goriškov avto, pravi obtoženec, da ni bil. Nato pripoveduje, da so se tam v gozdu ustavili in skrili, zakaj pa so to naredili, ne ve, ter se je sploh delal nevednega.

Predsednik: »Zakaj ste se pa ustavili, saj ste vendar vedeli, da se nekaj pripravlja?«

»Ne govorite vendar tako otroče in nerodno, to ni noben zagovor.«

Obtoženec vztraja pri tem, da ni vedel in sploh ni vedel in videl, da je bil avtobus ljubljanskih akademikov napaden.

Predsednik: »Pa vendar ste bili vi v avtobusu ljubljanskih akademikov in ste vdrl notri.«

Obtoženec: »Ne.«

Predsednik: »Sam Dugina in drugi pravijo, da ste vi šli v avtobus in si celo prilastili plašč enega izmed akademikov, vi pa to lajate.«

Obtoženec: »Blizu sem bil, zraven pa ne.«

Nato je bil zaslišan Stanečar Miha. Ta pravi, kako je tam pred mariborskim dvorom našel svoje tovariše in se z njimi odpeljal proti Slov. Bistrici.

V Prihovi so izstopili, ker je bilo tako rečeno. Tam je videl, da je imel Reja oteleko roko. Na hribu se je ustavil avto sive barve, notri je sedel neki gospod, ki je govedal, da se moramo ustaviti tam v gozdu in avtobus ljubljanskih akademikov ustaviti ter preprečiti njihovo pot naprej v Celje. Gospod je govoril v tem oziru z Rejo. Obtoženec je videl svojega soobtoženca Siliča, ki je iz aktivke potegnil nože. Aktivko je imel on s seboj. Obtoženec sam je bil oborožen s palico, to sam priznava, zanika pa, da bi bil imel nož. Pač pa pravi, da je bil z nožem oborožen Markež, ki je dolg kuhinjski nož nosil za pasom. Reja je rekel: »Kadar bom dal s strelom svojega samokresa signal, tedaj napadite avtobus ljubljanskih akademikov.«

Obtoženec pravi, da je nato slišal strel in nato tudi sam vrgel kamen v avtobus ljubljanskih akademikov.

Predsednik: »Ali ste dobro merili?«

Obtoženec: »O, meril sem pa!«

Predsednik: »Pa so takoj začele šipe ropotati, kajne?«

Obtoženec: »Da, to sem pa slišal.«

Sicer se pa obtoženec zagovarja, da drugega ni ničesar videl, samo pozneje je slišal pripovedovati Markeža, ki se je hvalil, da je s svojim nožem kar štiri zabodel.

Predsednik nato pokliče Markeža in ga vpraša: »Ali ste slišali?«

Obtoženi Markež: »Tega pa nisem rekel!«

Nato obtoženi Stanečar pripoveduje, da je Goriškov avtomobil vozil za prvim avtobusom ljubljanskih akademikov samo kakih 5—7 metrov v razdalji. Obtoženi Stanečar pa je itak za Goriškovim avtomobilom hitel. Drugič pa pravi, da ni bil pri avtobusu ljubljanskih akademikov, čeprav je v preiskavi povedal, da je stal tedaj, ko je bil avtobus pri Celju, ter govoril s soferjem. Sedaj vse to laja.

Naslednji obtoženec je bil Silič, starejši mož, upokojeni policijski stražnik in sedaj sluga v »Jutrovi« upravi v Mariboru. Njegova izpoved je bila silno zanimiva. Na vprašanje predsednikovo, če je kriv, je Silič takole odgovoril:

Zanimiva izpoved obtoženca Siliča

»Gospod predsednik, kriv sem edino le tega, da sem ubogal g. Rejo in sem na njegov ukaz nje-mu prinesel nož v avto. Reja mi je naročil, naj prinesem nože. Prinesel sem čevljarjski nož, pa mi je rekel Reja: »Ta ni zanič!«

Nato pa mi je dejal, naj grem po druge nože. »Kake druge nože?« sem dejal. »Saj imate nože v svoji pisarni spravljene!« In v pisarni g. Reje, ki je predstojnik Siliča v »Jutrovi« upravi, so bili res spravljene čisto novi noži.

Kakor Silič trdi, mu je Reja pripovedoval, da so ti noži od strelske družine v Mariboru. Ti noži so ležali v pisarni »Jutrove« uprave v Mariboru že od ponedeljka in g. Reja mi jih je kazal in dejal, naj jih očistim, ker so bili poprej mokri. Noži so bili še čisto novi in še nikdar bruseni. Na vprašanje, koliko je bilo nožev, pravi obtoženec, da so samo trije. Izmed corpora delicti je predsednik tam pokazal Siliču več nožev, med katerimi je potem obtoženec spoznal enega izmed tistih, ki jih je on prinesel Reji. Ko so bili v avtobusu in so se peljali tam blizu Hloč oziroma Rač, je Silič nože izročil Reji. Pri tej priliki je v avtobusu, da je enega izmed teh nožev vzel obtoženec Mlinar. Silič nadaljuje: »Če bi mi bil g. Reja povedal, čemu mu bodo ti noži, ne bi bil jaz sedaj tukaj na zatožni klopi.«

Nato nadaljuje: »Ko smo se pripeljali v gozd tam

ljanskih akademikov, v katerem so se sedeli nekateri, medtem ko so bili drugi zbrani spodaj.

Predsednik: »Pravijo, da ste vi vdrl v avto in od tam s silo vrgli ene ven na cesto. Ali je bil pokojni Dolinar med tistimi, ki ste jih vrgli ven?«

Obtoženec: Ne vem! Bila sta le dva.

Predsednik: Videli so vas, kako ste jih z nožem napadli in da ste vplili naj razbijejo avtobus.

Obtoženec: Klical sem le, naj ne razbijajo avtobusa!

Predsednik: Morda zato, ker ste ga že vi razbili! Ali ste

Obtoženec: »Nič ne vem, da bi bil oddan signali strel.«

Predsednik: »Reja je Gorišku naročil, naj se s svojim avtomobilom odpelje nazaj do Slov. Bistrice in naj pogleda, kaj je s avtobusom ljubljanskih akademikov.«

Obtoženec: »Ja, to je res. Tudi jaz sem ališal to.«

Predsednik: »Ali ste ališali Rejo, ko je Gorišku dal ta navodila?«

Obtoženec: »Tega sicer nisem ališal, da bi bil Reja dal Gorišku ta navodila, ališal sem pa druge pripovedovati, da je tako domenično in da se je Gorišek odpeljal pogledat, kaj je z omili.«

Pravi, da ni bil oborožen, da se ni udeležil spopada ob avtobusu, da je prišel sicer bliže, misli pa, da ni nobenega udaril.

Na predsednikovo vprašanje, kaj je imel v rokah Markež, odgovarja obtoženec: »Markež je imel v levi roki nož, v desni pa nekaj kakor gorjačo ter jo je vihtel. Reja pa je bil takrat 50 do 60 metrov stran od avtobusa. Tudi drugi niso bili pri avtobusu, ker smo akademike potisnili od Goriškovega avtomobila nazaj. Nož je videl sicer v rokah nekaterih poprej v gozdu, kdo pa ga je poleg Markeža še imel, ne ve.«

Nato je bil zaslišan Klanjšček Ivan, ki kratko izjavlja: »Nisem kriv. Izzvali so me. Oborožen sem bil res s palico in kamni. Revolverja nisem imel. Vrgel sem pet kamnov. Ko se je avtobus ljubljanskih akademikov pripeljal, je nekdo v gozdu zakričal: »Hura! Za njimi!« In takoj je padel tudi strel. Brajkovič je bil za menoj in tekel s močjo za avtobusom.« — Predsednik: »Kje je bil Reja?« — Obtoženec: »Zadaj v gozdu.« — Obtoženec nadaljuje, da so se pri avtobusu pretepali Markež, Mlinar, Filip Primec in Paravan.

Predsednik: »V preiskavi ste rekli, da so vsi imeli s seboj palice.« — Obtoženec: »Gotovo ne vem. Pri avtobusu je bil Dugina.« — Predsednik: »Sedaj mečete vso krivdo na Dugino. Kje je bil dr. Gorišek?« — Obtoženec: »Dr. Gorišek je rekel, da se bo peljal proti Mariboru nasproti dru-

gemu avtobusu.« (Obtoženi dr. Gorišek nejevoljno: »Moral me je Klanjšček slabo razumeti.«)

Naslednji je bil zaslišan Oto Brajkovič, pekovski pomočnik, ki je govoril v hrvaščini zelo živahno.

Predsednik: »Ste krivi?« — Obtoženec: »Nisem.« — Predsednik: »Kako se zagovarjate?« — Obtoženec kategorično: »Še enkrat poudarjam: nisem kriv.«

Brajkovič je nato po vrsti opisal dogodke pri Mariboru in Prihovi.

Obtoženec: »Reja mi je dejal, da gremo Zivkoviča spremljat do Konjice in če treba tudi v Celje.« — Predsednik: »Zakaj ste se s tovornim avtomobilom ustavili?« — Obtoženec: »Ne vem. Nisem vedel. Neki gospod nas je ustavil in govoril z Rejo. On je bil v Prihovi v gozdu in se ni pretepalo. Naročeno je bilo, da se skrijemo in da razbijemo šipe.« — Predsednik: »Kdo vas je aranžiral?« — Obtoženec: »Ne vem. Ko bi to vedel, ne bi šel z njim. Noža nisem imel s seboj. Kdor je to rekel, je velik lažnik. Nimam nobene koristi, da lažem. Res sem vrgel dva kamna proti avtobusu, pa nisem nič zadel. Slišal sem strel. Od kod je prihajal, pa ne vem. Ko je prišel drugi avto, se je Reja skril v strnišče. Mene so akademiki prijeli, me natepli; moj tovariš pa je pobegnil. Odvedli so me v Konjico in so me pozneje izročili orožnikom, nakar je šel nastal prepri med načelnikom in orožniki, ki so zahtevali mene zato, ker se je zgodila zadeva v njihovem rajonu.«

Predsednik ironično: »Tako nedolžni pa vendar niste. Pravijo, da ste vi tudi bili pri avtobusu in se pretepali.« — Obtoženec: »Nikdar nisem bil tam.« — Predsednik: »Vi ste vendar priznali v preiskovalnem zaporu, da ste se tam nahajali in da ste mahali z nožem okoli sebe.«

Obtoženec odločno zanika, priznava pa, da je le odlomil gorjačo v gozdu, s seboj pa ni imel boksarja, ker bi ga sicer našli pri njem orožniki.

Medtem ko je bilo zasliševanje prejšnjih obtožencev zelo monotono, pa je postalo zasliševanje zadnjih dveh obtožencev Dugine Viktorja in Reje Slavka zelo napeto in dramatično.

Zasliševanje Viktorja Dugine

Predsednik je nato poklical Viktorja Dugino, ki je z nožem zabodel Rudolfa Dolinarja.

Predsednik: »Ste krivi?«

Obtoženec: »Kriv sem!«

Predsednik: »Povejte vse po resnici!«

Dugina je nato začel pripovedovati, kako se je z Rejo odpeljal iz Maribora proti Konjici in da so se ustavili na klancu pri Prihovi.

Predsednik: »Kaj vam je naročil Reja?«

Obtoženec: »Da moramo gume porezati. Naročil nam je, da napademo avtobus s kamenjem. Siliš nam je nože razdeliti. Meni ga je Siliš dal in tudi Markežu ga je dal. Imel je štiri do pet nožev v aktovki. Kdo je še nož dobil od ostalih, ne vem. S seboj sem imel tudi palico. Dr. Gorišek je prišel na klanc in je govoril z Rejo. Kaj je z njim govoril, ne vem. Goriškovi ljudje so imeli s seboj tudi kamene.«

Obtoženec pravi dalje, da je tekel za avtobusom ljubljanskih akademikov. Na njega so navallili. »Vsi smo se z akademiki spoprijeli.«

Predsednik: »Ste koga udarili?« Obtoženec: »Sprva nobenega. Nekdo pa me je udaril po glavi, eden, ki je stal v bližini avtobusa. Ne vem pa, kakaj me je udaril. Nato se mi je zamagljalo in sem izvršil svoje dejanje. Kako, sam nisem vedel.

Zagovor Slavka Reje

Ob pol 19 je stopil v dvorano, kjer je vladalo zelo težko ozračje, Oskar Reja v grobni tišini občinstva. Ima obvezano desno roko.

Predsednik: »Ali se žutite krivega?« — Reja odločno: »Ne.« — Predsednik: »Ali ste se dogovarjali o organizaciji napada?« — Reja: »Nikakor. Od vseh poznanih samo štiri ljudi in ne morem govoriti o kaki organizaciji, ker ljudi nisem poznal.« — Predsednik: »Kaj je glede Orožna?«

— Reja: »Orožna prej nisem poznal. Z njim sem govoril v Mariboru.« — Predsednik: »Kaj sta se menila?« — Reja: »Okrog pol 4 popoldne je prišel k meni in me vprašal, če imam kaj orožja ali orodja. Toliko se spominjam. Bilo je govora, da bi se avtobus akademikov napravil defekten.«

— Predsednik: »Kako je prišlo do tega razgovora?« — Reja: »Ne vem. Se prej v dvorani se je govorilo, da je treba zavarovati pot Petru Zivkoviču.« — Predsednik: »S kakšnimi sredstvi?« — Reja: »Nisem prav na to mislil.«

Predsednik soobtoženemu Orožnu: »Kako je? Povejte, Orožen.«

Orožen kratko: »Ne odgovarja točno.«

Reja: »Pogovarjala sva se z Orožnom pri verandi hotela »Orel« zunaj na ulici.«

Predsednik: »Drugega nič.« — Reja: »Ne. Sem šel strani. Tudi on se je odstranil.« — Predsednik: »Ste začeli sploh kaj razmišljati o načrtu?« — Reja: »V začetku nič.«

Predsednik: »Kako je bilo z noži?« — Reja: »Silišč sem dejal, naj gre h kakemu čevljarškemu mojstru po nož, ker s tem je mogoče gume razrezati.«

Predsednik: »Od kje je prišla pobuda?« — Reja: »Že v dvorani je bilo o tem govorjeno.«

Predsednik: »Ali ste dobili pobudo od Orožna?« — Reja: »Ne. Ko se je Silišč vrnil od čevljarja, je prinesel nož, ki pa ni bil sposoben za rezanje gum. Silišč mi je nato omenil, da imamo nože v pisarni. Silišč je res te nože iz pisarne prinesel. Reja jih je prejel od Tomažiča kot darilo od strelske družine. To so bili trije špeharski noži. Rekel sem Silišču, da bomo rezali gume pri avtomobilu ljubljanskih akademikov.«

Dr. Lipold (zagovarja Siliš): »Silišč o tem nič ne ve.« — Reja zasmehljivo: »Ah, seveda ne!« — Predsednik: »Kako pa je šel razgovor dalje?« — Reja: »Okrog pol 4 je bilo končano zborovanje. Zbrali so se ljudje spontano.«

Potem je obtoženec govoril o nekem osebnem dvoboju med podžupanom Zebotom in njim. Obtoženec je opisoval, kako se je vozil proti Konjici. V Slov. Bistrici je tovorni avtomobil ustavil dr. Lajovic, ki ga je vprašal, če je šel pasiral Zivkovičev avto. Kaj sta vse govorila, se ne more spominjati. Samo naročil je dr. Lajovic, naj gre na pošto obvestiti ljudi, da je Zivkovičev avto šel pasiral. Nato smo se odpeljali proti Konjici.

Predsednik: »Ali ste se med potjo kaj menili?« — Reja: »Popolnoma nič.«

Na predsednikovo vprašanje, zakaj je rabil nož, je obtoženec Reja ponovil: »Samo, da avtobus napravimo defekten.«

Predsednik: »Ste povedali to tudi drugim?« Obtoženec je zanikal.

Nato je obtoženec Reja pripovedoval, kako so dospeli v Prihovo. Tudi tukaj je povedal, da je treba avtobus ljubljanskih akademikov napraviti defekten. To je govoril njemu tudi neki gospod.

Predsednik: »Kdo je bil ta gospod?«

Reja: »Ne vem! Bil je nekdo od Zivkovičevih spremstva!«

Kaj se je nato zgodilo, ne vem popolnoma nič in tudi ne vem, kako sem prišel z Dolinarjem skupaj.« — Predsednik: »Ali vas je udaril?«

Obtoženec: »Ni me morda udaril, sam ne vem. Dobil sem jo pač po glavi.« — Predsednik: »In sploh ne veste, kako ste napravili?« — Obtoženec: »Nič. Tovariš Mlinar me je šele pozneje opozoril, da imam krvav nož. Vprašal me je, če sem kje ranjen, jaz pa sem dejal, da sem enega v zadnjico pičil.«

Predsednik: »Kako je bilo?« — Obtoženec: »Sam ne vem. Drugi priča, da je mladenič padel na tla.« — Predsednik: »Pravijo, da ste ga vrgli na tla in na njem klečel ga zabodli.« — Obtoženec: »Jaz se na to nič ne spominjam.« — Predsednik: »Poprej ste pa še tekli?« — Obtoženec: »Jaz ne.«

Predsednik mu predoči obtožnico, po kateri je Dugina pokleknal na Dolinarja in ga zabodel. — Obtoženec: »Tega ne tajim popolnoma nič, verjetno pa je lahko.« — Predsednik: »Ali je Dolinar še vstal?« — Obtoženec: »Mislim, da je vstal. To sem videl.« — Predsednik: »Ali je zakričal?«

Obtoženec: »Nisem slišal. Ko so prišli drugi akademiki, sem zbežal. Drugih nisem videl, da bi kdo z nožem suval.«

Predsednik: »Pravijo, da sta se tikala.« Obtoženec: »Ni res!«

Predsednik: »Kdo je nože razdelil?«

Reja: »Točno ne vem. Nožev sploh niso imeli.«

Predsednik: »Organizirali ste vse vi? Rekli ste, da boste dali za napad signal s strelom!«

Reja: »Rekel sem, naj bodo pri napadu previdni, naj gume porežejo in nobenega ne poškodujejo.«

Predsednik: »Ali ste streljali ali ne?«

Reja: »Ne vem točno povedati! Kolikor se spominjam, je prišel do mene dr. Gorišek. Koliko časa sem tam čakal, ne vem. Bilo je precej časa, predno je prišel dr. Gorišek.«

Predsednik: »Kaj se je potem dogodilo?«

Reja: »Prišlo je več avtomobilov, potem je pripeljal avtobus z ljubljanskimi akademiki. Reja se je pri tem še nekoliko zarekel: »Dr. Gorišek mi je rekel, da bi šel pogledat za drugim avtobusom.« Te besede je hitro popravil tako, da ni točno pazil na besede.

Predsednik: »Ali ste mu rekli, da greste pogledat?«

Reja: »Mogoče, če se ne motim.« Reja je nato pripovedoval, kako je prišel avtobus. Sam je bil v gozdu in se ni udeležil napada. Če bi bil on pri avtobusu, gotovo se ne bi nič zgodilo. Na predsednikovo tozadevno pripombo, da se je Reja z Goriškom tikal, ko ga je osebno spoznal šele v Mariboru in na vprašanje, kdaj sta bratovščino pila, je Reja odgovoril: »Vsi Sokoli se tikamo!«

Predsednik: »Kako to, da vas je Fran Zebot mlajši spoznal?«

Reja: »Njega osebno ne poznam, mene pa vsak človek pozna v Mariboru.«

Predsednik: »Kako se je stvar nadalje razvijala?«

Reja: »Vem samo to, da so ujeli Beigotta. Vem tudi, da so ujeli Brajkoviča. Jaz sem se skril v strnišče. Akademiki so iskali okrog vrvi, da bi Brajkoviča obesili ali pa zvezali.« Reja pravi, da sam ni vedel, kaj so hoteli z njim napraviti, zato, da je on mislil, da bodo tovariši napravili avto-bus samo defekten.

Predsednik: »Kako to, da vas je Fran Zebot mlajši spoznal?«

Reja: »Njega osebno ne poznam, mene pa vsak človek pozna v Mariboru.«

Predsednik: »Kako se je stvar nadalje razvijala?«

Reja: »Vem samo to, da so ujeli Beigotta. Vem tudi, da so ujeli Brajkoviča. Jaz sem se skril v strnišče. Akademiki so iskali okrog vrvi, da bi Brajkoviča obesili ali pa zvezali.« Reja pravi, da sam ni vedel, kaj so hoteli z njim napraviti, zato, da je on mislil, da bodo tovariši napravili avto-bus samo defekten.

Ob 7 zvečer se je v avtomobilu pripeljal pred poslopje okrožnega sodišča senator dr. Kramer, ki je prišel v razpravno dvorano poslušat. Ker je bilo medtem zasliševanje obtoženca Reje končano in je obravnava do pol 9 zvečer bila prekinjena, so obtoženca odpeljali iz dvorane. Ko so Rejo peljali mimo senatorja dr. Kramera, mu je ta prijazno z roko mahal v pozdrav, kar je občinstvo opazilo in komentiralo.

Zagrebiška vremenska napoved: Zmerno toplo. Dunajska vremenska napoved: Začasnno še nestalno, počasi ustalitev vremena.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo vedro vreme. Novo pooblaščen se pričakuje v zapadnih in severnih krajih. Možno so krajevno nevihte s plohami. Temperatura se bo nekoliko dvignila.

Domači odmevi

Laži in klevete

gospoda ministra dr. Kramerja

Končno je g. Kramer toliko predrzen, da se postavlja v pozor varuha in zaščitnika objektivnosti naših sodišč. Dovolil si je v svoji interpelaciji sledečo insinuacijo. Pravi, da se je pripravljala akcija, da se udeleženci pribovskega umora sploh ne izloče pristojnemu sodišču v Celju, ampak da se vrši obravnava pred ljubljanskim okrožnim sodiščem. Sigurno se je računalo na to, da bodo na ta način interesi krogi mogli doseči, da preiskava ne pojde po zaželenem potu. Tudi na to se je računalo, da bo ljubljansko sodišče imelo oziroma strankarsko razpoloženje predsednika apelacije. — Tako si upa natelecatvati naše pravosodje tisti g. Kramer, pod čigar politično ero so bili nemudoma kazensko vpozojeni sodniki, ki so po vesti in postavi kot nezakonito razglasili internacijo slovenskih političnih voditeljev. Sodišča, ki bi objektivno poslovalo, si g. Kramer očitno ne more predstavljati. Njemu je prva politika in politika nad vse. Žato si ne more misliti, da bi eksistiral kak politični režim, ki ne bi tudi sodišča prišlih političnim željam, kakor so to storiili jenesarski vladodržci. Pač pa je g. Kr., kakor pravi v interpelaciji, končno ves miren in zadovoljen, da sedaj celjsko sodišče obravnava pribovski slučaj. — Zakaj pa, g. Kramer? — Mislimo, da bi bilo v interesu ugleda sodniškega stanu, da bi odgovoren politik, kakor bi g. Kr. moral biti, na tak način ne govoril in ne pisal o naših sodiščih, kakor je to on storil. Sedanji režim je končno upostavljal neodvisnost sodišč. S takimi insinuacijami, kot si jih dovoljuje g. Kr., je kaj lahko omajati vero v pravičnost sodstva, toda zelo težko ga je zopet upostaviti. Tudi strankarski bes bi moral imeti svoje meje.

V zadnjem delu svoje interpelacije poskuša g. K. izpeljati široko zasnovano intrigo proti slovenskemu delu JRZ. Pravi, da je to naslednica SLS, ki

je po 6. jan. 1929 »razpihala separatistične strasti in koketirala z nekim levčarskim demokratizmom.« Kako pošteno in ljubeznivo od g. Kramerja! Če so klerikalci za demokracijo, potem so po njegovem za »levčarsko demokracijo in za separatizem«, kajpada. Kadar pa je g. K. za demokracijo, potem je gotovo za »desničarsko demokracijo, čemur v navadni govorici pravimo — diktatura. Dalje pripoveduje, da klerikalci zna socialnem polju uganjajo demagogijo, ki jih vodi v neposredno bližino boljšešvikiških idej. Zopet ena izmed klevetniških evtek g. Kr. Bolje bi storil g. senator, če ga je boljšešvikiške ideje interesirajo, ko bi nekoliko vestneje prebral zadnje letnike »Slovenskega Naroda«, kjer ima on glavno besedo in odločujočo moč. Potem bi bil morda bolj previden z očitki o »boljševikiških idejah.«

Končno nam pove g. Kr., da je klerikalizem vse do l. 1935 stalno slabil. In da je bilo tedaj v Belgradu več iskreno jugoslovanske politike in manj oportunističnega taktiziranja, bi bila najnevarnejša organizacija za normalni razvoj našega naroda in države potisnjena v nenevarne meje. S tem je g. Kr. ponovil svojo največjo državniško modrost, ki amo jo že neštetokrat čitali v njegovem »Jutru« in sližali v njegovih političnih ekspezejih. Izpovedal je svoje prepričanje, da bi z metodami, ki jih je njegov režim uvedel v Sloveniji: to so konfinacije, preganjanja, batnanje, zatiranje političnega in prosvetnega dela, s klevetanjem vega, kar je katoliškega in slovenskega, češ da je separatistično in protidržavno — bilo mogoče zlomiti politično in kulturno voljo Slovencev. O, g. Kr. bi hotel diktatorski batinaški režim, ki je 90% Slovencev postavil izven zakona, podaljšati v nedogled! Prepričan je, da bi nasilje omajalo in strlo Slovence in je iskreno nesrečen, da svoje valpetske vloge ne more še in še igrati. Mi vemo, kaj v framesonskih krogih vse označujejo za »klerikalizem«. Ne moremo pa g. Krameru verjeti, da se mu klerikalizem zdi tako nevaren za narod in državo, ker sicer bi njegova politična klika ne uganjala takih stvari s pravoslavnim klerom in ga poganjala na ulico, da demonstrira za politične cilje. Laž in neiskrenost tudi tukaj sama sebi laže in korak za korakom demantira svoje očete.

Japonci napadli Nanjuan

Bitka ob reki Tung traja naprej

Poročila Japoncev

London, 28. julija. AA. Japonska agencija Domej poroča iz Tiencina, da so Japonci snoči izvedli napad na Hsinking pri Nanjuanu in mesto zavzeli. Na kitajski strani je obležalo 500 mrtvih in ranjenih. Ponoči so japonske čete začele z napadom na 29. kitajsko armado pri Lukucian in Fengtaju. Kitajske čete so izvedle zjutraj protinapad pri Langfangu in Fengtaju in poročajo, da so zavzeli obe postaji. Iz Peipinga poročajo, da se sliši v mestu grmenje topov z juga in zahoda. Samo na vzhodu je mirno, ker je snoči nehala bitka pri Tungasasau. Dve japonski letalski eskadri sta zjutraj med 5 in 6 bombardirali pokrajino južno in zahodno od Peipinga. Japonske vojaške oblasti izjavljajo nadalje, da so japonske čete zavzele Simhogen zapadno od Pekinga. Ugledni zastopnik japonske vojske je izjavil, da ne more potrditi in prav tako ne zanikati kitajskega uspeha pri Fengtaju.

Tokio, 28. julija. AA. Havas. Iz Tiencina poroča agencija Domej: Polnoči je objavilo japonsko poveljstvo, da v borbi za neodvisnost severne Kitajske nima nobenih osvajalnih namenov, ampak da hoče samo zaščititi koristi velikih držav in življenje tujcev. Japonske čete se bodo vzdržale vseh sovražnosti v notranjosti Peipinga, če kitajske čete ne bodo izivale.

Zastopnik Japonske Kacuki je zjutraj ob 4 objavil naslednji proglas na kitajsko ljudstvo:

Japonska armada je prisiljena, da kaznuje kitajske čete, ki izživajo in so nevarne ugledu Japonske. Vendar pa bo armada še naprej čutila mirno prebivalstvo. Edino poslanstvo japonske vojske je: zavarovati mir v Aziji in skupno blaginjo Japonske in Kitajske.

Tokio, 28. jul. AA. (DNB.) Agencija Domej objavlja poročilo vojnega ministrstva, ki navaja, da se vrše v zvezi z akcijo japonske garnizije na severnem Kitajskem hudi boji pri Canghočenu in Cinghočenu severno od Peipinga in pri Nanjuanu in Heijuanu jugovzhodno od Peipinga. Gre za to, da japonske čete zasedajo važne strateške postojanke in strateško železniško progo iz Peipinga v Sujuan in Tiencin.

Glavni stan jap. čet poroča, da so Japonci odbili protinapade kitajskih čet pri Langfangu, ko so dobili ojačenja. Izgube na kitajski strani so hude. Vojašnice v Nanjuanu so docela razdejane. Dose-dane izgube kitajskih čet cenijo na 150 mrtvih in ranjenih.

Poročila Kitajcev

Peiping, 28. julija. AA. Reuter: Bitka ob reki Tung se je razširila zelo daleč. Japonska letala so zelo delavna. Iz strojne z letal obsipavajo štab 29. kitajske armade, ki je bil premeščen iz Nanjua-na v Peiping. Dosedanji potek bitke dokazuje, da hočejo Japonci odsekati umik 29. armadi proti Peipingu. Veleposlanstva stražijo posebni oddelki tujih armad. Ko so se japonska letala vračala v Tiencin so zašla v hudo nevihto. Strela je zbila eno japonsko letalo.

Nanking, 28. julija. AA. (DNB.) Po uradnih kitajskih poročilih, so kitajske čete davi ponovno zavzele Fengtaj in Langfeng, dočim boji pri Tung-čaoju še vedno traja. Kitajci trdijo, da so v premoči. Davi sta se nad Janjunom pri Pekingu pojavili dve japonski letalski eskadri, ki sta metali bombe in propagandne letake. Davi je v Nanking prispela brzoglavna okrožnica generala Sungcejuana, ki pravi, da so ga neprestano izzivanja Japoncev prisilila k odporu za obrambo narodnega obstoja.

Oddelki 29. kitajske armije so zavzeli železniški most preko reke Pejho pri Jungsunu na železniški progi Tiencin—Peking. Čete kitajske vlade v Nankingu so krenile v pospešenem pohodu nocoj iz Paoingfua ter so prispale na par kilometrov južno od Langfenga, kjer ogrožajo desno krilo japonskih prestraž. Proga Peking—Binkao je močno utrjena ter opravljajo na njej oklopni vlaki s protiletalskimi baterijami neprestano vojno službo. V Paoingfui je prispelo 27 kitajskih letal.

Sankaj, 28. julija. AA. (Reuter) Kitajske oblasti poročajo uradno, da so se kitajske čete polastile Tungcea, ki leži 15 milj od Peipinga. Pri teh operacijah je prvič nastopilo tudi kitajsko letalstvo.

Peiping, 28. julija. b. Ker je general Sung zavrnil japonski ultimatum, so se okrog polnoči pričele sovražnosti. Japonci so takoj izvedli koncent-

ričen napad na Peiping z vzhoda, zapada in severa. Danes so se razvile ogorčene borbe, ki so pa še vedno bolj zunaj mestnega obzidja. General Sung je takoj obvestil angleškega poslanika o začetku sovražnosti, obenem pa je s pomočjo velikih plakatov pozval kitajski narod na odločno borbo in največji odpor proti napadalcu.

Sangaj, 28. julija. c. Maršal Cankajšek je poslal generalu Šenčuanju brzoglavne čestitke za kitajsko 29. armado, ki je tako uspešno odbila japonske prve napade. Itočasno je maršal naročil generalu, da naj japonskemu vrhovnemu poveljstvu dostavi kitajski ultimatum, da morajo japonske čete v 48 urah zapustiti ozemlje Hopeja.

Kitajske čete so obkrožile vso diplomatsko četrt v mestu in jo obdale s trojnicami in zgradile okoli njih posebna gnezda za strojnice. Francoski, italijanski, ameriški in angleški veleposlaniki so skupaj odšli k japonskemu veleposlaniku in zahtevali, da naj japonske čete ne streljajo v diplomatsko četrt. Sicer pa ves čas krožijo nad mestom japonska letala. Mečejo letake s to vsebino: »Danes smo še mirni, toda jutri bomo mogoče že poglani vrata v Peiping v zrak.«

Iz Irske

Belfast, 28. julija. AA. (Reuter.) Atentate, ki so bili v poslednjem času na meji med svobodno državo Irsko in Ulsterjem, zlasti pa porušitev carinarne na obeh straneh meje ter delno uničenje železniškega mostu pri Dundalku, pripisujejo v merodajnih krogih republikanskim ekstremistom. Oblasti trdijo, da so na ta način hoteli preprečiti prebivalcem svobodne irske države priti v Belfast k sprejemu kralja Jurija VI. in kraljice, ki eta pripela danes popoldne tjakaj na oficilen obisk. Policija je izvedla obširne varnostne ukrepe, ter je bilo več ljudi aretiranih.

Romunski kralj se izogne Nemčiji

Bruselj, 28. julija. c. Romunski kralj Karol so je danes odpeljal iz Bruslja v Bazel. Vrača se v domovino in se torej na poti ne bo ustavil v Nemčiji, dasi je to prvotno bila njegova namera.

„Planina“ v Parizu

Pariz, 28. julija. m. Pred nekaj dnevi je prišlo v Pariz 720 Slovencev, ki jih vodi in organizira SK Planina. Med večeršnjim ogledovanjem svetovne razstave so se Slovenci podali najprej pred Steber miru pred Trocadero. Vodja iz letne skupine g. dekan Hafner je imel pred tem spomenikom lep govor na vse navzočne, o katerem je rekel, da istotako Francija kakor tudi Jugoslavija enako želi mir in da ta njuna želja najbolj veže in utrjuje prijateljstvo med Jugoslavijo in Francijo. Nato so Slovenci z državno zastavo na čelu šli pred spomenik blagopokojnega kralja Aleksandra v Parizu, kjer so položili lep venec in zapeli državno himno. Tudi tu je imel g. dekan Hafner lep nagovor, v katerem je med drugim rekel, da vsi sinovi Jugoslavije brez razlike ljubijo svobodo in demokracijo. V svojih zaključnih izjavah je izrazil neomajno zvestobo Slovencev naši dinastiji.

Osebnosti

Belgrad, 28. julija. m. Za davčne uradnike IX. ekupine so postavljeni: Janko Mave v Gornji Radgoni, Drago Karba v Soštanju, Jožef Pfaf in Anton Cimerman v Maribor-okolica, Marjan Bavčer pri davčni upravi v Brezicah, Miro Božnik pri davčni upravi Smarje pri Jelšah.

Za policijskega komisarja V. ekupine na policijski upravi v Ljubljani je postavljen dr. Josip Fakin,

Drobne novice

Slovenski katoliški inteligenci

V naših časih močno pogrešamo forum, pred katerim naj bi se razpravljalo o aktualnih sodobnih vprašanjih, ki nas vse zadevajo in ki čisto povzročajo pravo disorientacijo. Akademski zveza in kat. akad. društva so zato že lani in letos organizirala ciklus predavanj, ki so jih obiskovali kat. akad. starešine in akademiki.

Da pa ta način razpravljanja o aktualnih in razčlenjenju potrebnih problemih ne bi ostal v razmeroma ozkem krogu ljubljanske inteligence, so sklenili kat. akad. društva Danica, Zarja in Savica organizirati

1. akademski kulturno-socialni teden, ki bo v dneh od 10.—15. avgusta t. l. v Bohinju. Tu bodo predavali naši najboljši znanstveniki in kulturno-socialni delavci. Točen program bomo v kratkem objavili v časopisu. Po vsakem predavanju — bo jih trije dnevno — bo debata.

Vabljeni so kat. akad. starešine, akademiki in abiturienti ter vsa slovenska katoliška inteligenca. Navzoči bodo tudi češki in slovaški akademiki ter zastopniki vseh treh univerz.

Celotredenska oskrba: za akademike (akademike, abituriente in brezposelne inteligente) dinarjev 20, za ostale din 40 (ali din 12 dnevno).

Prijave pošljite vsaj do 3. avgusta na naslov: Kat. akad. društvo Danica, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

M. OKORN, LJUBLJANA, HOTEL »SLON«
Telefon Štev. 26-45.

Koledar

Cetrtek, 29. julija: Marta devica; Beatrika, mučenica.

Novi grobovi

† V Trzinu je v 75. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Katarina Kmetič, posestnica. Pogreb bo v petek, 30. julija, ob 9 dopoldne iz hiše zalosti v Trzinu na farno pokopališče v Mengšu. Naj ji evti večna luč! Zalujocim naše globoko sožalje!

† V Dravljah je umrl gospod Franci Kralj, absolvirani jurist in rez. zrakoplovni podporočnik. Pogreb bo danes ob 5 popoldne na pokopališče v Dravljah. Naj mu sveti večna luč! Zalujocim staršem ob smrti sina edinca naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je mirno v gospodu zaspala gospa Helena Peterca. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne. Naj počiva v miru! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— **Cerkveno odlikovanje.** Prezvišeni gospod škof ljubljanski je imenoval g. zlatomašnika in župnika Andreja Česnja za škofijskega duhovnega svetnika. Čestitamo!

— **Prva poroka na Kofcah.** Pretekli teden je planinski dom na Kofcah (1500 m), kjer živi zdaj na lepem oddihu polno letovišničarjev, doživel s svojimi gosti prijetno izmenadež. V kapelici poleg doma sta si obiljubila dosmrtno zvestobo gđ. Krieta Jaušovec, učiteljica v Cerkjah pri Kranju, in g. Ciril Lehrman, uradnik na ljubljanski univerzi, brat oskrbnika planinskega doma. Poročni obred, h kateremu so prihiteli vsi gostje planinskega doma, je opravil znani hribolazec, gospod katehet Žužek Anton iz Kranja, ki so ga domačini že zdavnaj krstili za »ata s Kofca«, tako, da za pravo ime že kar redki vemo. Številni prijatelji in znanci želimo mlademu paru še mnogo planinskega veselja, zlasti pa srečno zakonsko življenje!

— **Porocil se je na Brezjah g. dr. Merhar Bogdan,** sodnik v Murški Soboti, z gđ. Sonjo Svare, strokovno učiteljico isotalm. Iskreno čestitamo!

— **Poroka.** Zadnje nedeljo sta se poročila v Podsedri g. Anton Majerhold, trgovec iz St. Janja pri Rečici, in gđ. Kos Ruža, učiteljica v Rečici ob Savinji. Iskreno čestitamo in želimo obilo božjega blagoslova!

V vsako hišo — Lutz-pei.

— **Duhovniški jubileji.** Letos obhajajo biserne maše gg. Molj, Sušnik in Šmidovnik, ki so bili posvečeni l. 1877. Prihodnje leto bi prišel na vrsto letnik 1878 itd. aZnimivo pa je, da so letniki 1878 do 1882 dočela izumrli ter bomo imeli zato biserne maše šele leta 1843, ako bosta vztrajala gospoda, ki iz letnika 1883 še živita.

— **Zveza bojevnikov, odsek za Brezje:** V nedeljski številki pod naslovom Brezje se je vrnila med navedenimi darovalci pomota, da je neka gospodična, ki noče biti imenovana, darovala za spomenik slovenskih žrtv svetovne vojne 500 dinarjev. V resnici pa je darovala 5.000 dinarjev, kar naj še bolj služi za zgled v ljubezni do slovenskih žrtv svetovne vojne.

— **Delo slovenskega izumitelja.** Pred dnevi je »Jutro« na vso moč hvalilo v obsežnem članku neki sijajni izum Dunajčana, češ, da je iznašel ključavnice s šiframi in da bodo v bodoče naša stanovanja na podlagi tega izuma brez ključev. Načelo tega izuma je že staro in so ga ameriške blagajne že izvedle. Načelo šifer s številkami ni nič novega in je senzacija »Jutra« brezpredmetna. Novo pa je to, da se je to načelo šifer s številkami uporabilo tudi pri ključavnicah. Ni pa res, kar trdi »Jutro«, da je to iznašel neki Dunajčan, temveč je prvi prišel na to idejo Slovenec g. Ivan Tarmar, državni puškarški mojster iz Šiške, sedaj zaposlen v smodnišnici v Kamniku. G. Tarmar se je sam oglašil v našem uredništvu ter nam pojasnil svoj izum, ki je bil predložen odločujočim oblastem v preizkušnjo. Ključavnica, kakor jo je izumil g. Tarmar, omogoča 216 premenjav po smislu permutacijskega računa. Niti prodajalci, niti posredovalci ne morejo uganiti pri tem sistemu šifre, ki jo more sleherni lastnik vsak dan sproti premenjati. Izum Dunajčana deluje s petimi številkami v sestavi šifer, izum Slovenca Tarmara pa s tremi številkami. Kombinacij in permutacij je možnih en milijon in morda šele pri milijon in prvi številki bi bilo možno, da utegne kdo nepoučeni zadeti permutacijsko številko. Gospodu Tarmaru k njegovemu izumu čestitamo in mu želimo, da bi se njegov izum obnesel vsaj v domovini ter da bi dokazal, da zna Slovenec včasih več, kakor pa kakšen dunajski Nemec, ki ga »Jutro« tako navdušeno hvali.

— **Javna borza dela išče naslednje delavce:** 3 hlapce, 1 prikojevalca-čevljarja, 1 pekovaškega pomočnika, 1 kuharja za francosko kuhinjo, 1 sedlarja in tapetnika.

— **Promet na cesti Motnik-Kamnik** bo od 2. do vključno 7. avgusta za težke tovarne avtomobile in vozove zaprt, ker bodo popravljali in pleskali dva mostova. Tudi šoferji lusuznih avtomobilov se opozarjajo na previdno vožnjo na tej cesti.

Obiščite v Mariboru prvovredni restavrant VELIKE KAVARNE.

— **Requiem za srednji glas in orgle,** zložil dr. Franc Kimovec, II. izdaja. Cena partituri je Din 14.—, glasovno a Din 4.—. Lep in praktični rečnik, ki je bil že več let razprodan je na mnoga povpraševanja od strani naših cerkvenih pevovodij zopet izšel v drugi izdaji. Poje ga lahko en sam pevec, ali pa cel zbor enoglasno menjač glasove, kakor je označeno v partituri in glasovih. Tak način izvajanja bo imel popoln uspeh in učinek. Skladba ne bo nudila težko tako organistu, kakor pevcom. V prodaji ga ima Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— **Oddaja plemenskih petelinov in jarcje rjave štajerske pasme.** Kraljevska banska uprava bo v teku letošnje jeseni oddajala kmetovalcem in drugim interesentom plemenske peteline in jarcje rjave štajerske pasme. Prijave zbiraio kmetijske organizacije in občine in jih nato skupno predložijo pristojnemu okrajnemu načelstvu. Takoj pri naročilu mora plačati naročnik za vsakega petelina po 10 din in za vsako jarcico po 20 din. Podrobna navodila se dobijo pri okrajnih in mestnih načelstvih.

— **PUTNIK** Ljubljana priredi v mesecu avgustu sledeče avtobusne izlete: 1. od 7.—9. avgusta trodnevni avtobusni izlet v Benetke, Padovo, Trst in Gorico. Cena vožnji, prehrani in prenočišču ter kolektivnemu potnemu listu din 525.—. Rok za prijave do 3. avgusta. 2. od 15.—22. avgusta osem-dnevni avtobusni izlet v Dolomite. Cena vožnji, prehrani in prenočišču ter kolektivnemu potnemu listu din 1525.—. Rok za prijave do 11. avgusta. Informacije v biljetarnicah »PUTNIKA«.

— **Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročeni po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.**

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— **7.—9. avgusta.** Tridnevni avtobusni izlet na »Bojna polja« Gorica, Piava, Kras. Ogledamo si vsa bojišča, kjer so se bojevali naši fantje in možje. Doberdob. Oslavija, Sv. Gora, Fajtov hrib, Oderzo, Ponte di Piave, S. Dona di Piave. Postanek v Benetkah in Aquilei. — Celokupni aranžman za prehrano, prevoz in prenočišče samo Din 590.—. Prijave najkasneje do 4. avgusta v zletni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Hotel »Slon«, telefon 26-45.

Vsakemu ni mogoče iti v kopališče,

vendar

more vsak žrtvovati Din 100.— (20—25 velikih steklenic) ter mesec dni piti mesto druge vode našo znamenito

RADENSKO
z rdečimi srci!

— **Zaključek na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.** Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se danes zaključijo letošnje šolske leto in ta renomirani zavod zapušča zopet 33 bodočih mladih slovenskih gospodarjev, ki so si tukaj v dveh letih šolanju pridobili primerno podlago za umno gospodarstvo na kmečki grudi. Letošnji absolventi te šole so: Blažič Rajko iz Bizelskega, Čeh Jožef iz Trnovske vasi, Dugolin Davorin iz Italije, Frančič Stefan iz Cirkovcev, Furlan Mirko iz Cirknice, Ivanuš Franc iz Huma, Jager Franc iz Jakobskega dola, Kapun Ervin iz Spilčnika, Klanšek Ivan iz Ra-deč, Klemen Franc iz Rog. Slatine, Klugler Hubert iz Ljutomer, Molan Karel iz Kapel, Osterberger Friderik iz Ptuj, Pahor Jožef iz Oresja, Pabič Alojzij iz Gradaca, Pilberšek Franc iz Polskave, Rajš Anton iz Ščavnice, Rajš Ivan iz Sv. Marjete ob es., Rapoc Vladimir iz Maribora, Repič Maks iz Loč, Seifrid Ivan iz Ruš, Skuhala Mirko iz Križevcev, Solbaj Branko iz Zagreba, Salomon Janez iz Križevcev, Skarica Danijel iz Sibenika, Smirnaul Franc iz Jarenine, Šuler Miroslav iz Globokega, Švegl Stanko iz Huma, Turnšek Josip iz Maribora, Veingerl Peter iz Dobrne, Vinko Jakob iz Vel. Nedelje, Vrhovšek Anton iz Fram, — Uspeh letošnjih absolventov je zelo lep. 8 jih je končalo šolo z odliko, 20 s prav dobrim in 5 z dobrim uspehom.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi** zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenicece.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srca, proti karnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljana

1 Someščani! Na dnopogreba Nj. Sv. patriarha Varnave, v četrtek, 29. t. m., bo mestna občina ljubljanska na svojih poslopih razobesila žalne zastave. Vabim someščane, da store enako na svojih poslopih in izkažejo s tem sožalje pravoslavni cerkvi in njenim vernikom ob smrti njih vrhovnega poglavarja. Za predsednika: podpredsednik dr. Ravnihar.

1 **Rkodelski oder v Ljubljani** bo v soboto, 31. t. m. in v nedeljo, 1. avgusta t. l. ob pol 9 zvečer, vprizoril na vrtu Rokodelskega doma, Komenškega ulica 12, veseligo »Detektiv Megla«. Oče Andrej, župan občine Sabočev, in njegov občinski odbor s Cukalom, Ceponom in Petračem bo poskrbel, da bodo gledalci imeli obilo zabave ob pogledu na »vestno« opravljanje občinskih poslov in dolžnosti. Pa tudi detektiv Megla kljub svojemu primku ne bo gledalec dolgočasil. Zato pridite vsi v soboto ali pa nedeljo na vrt Rokodelskega doma k tej predstavi. Vstopnice si nabavite že v predprodaji v soboto popoldne ob 5 naprej ali pa v nedeljo od 10—12 dopoldne v pisarni v Rokodelskem domu.

1 **Sklep šolskega leta** na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska

cesta 15. — **Preteklo nedeljo, dne 25. t. m.** je zavod zaključil šolsko leto na slovesen način s obilno skupno slovesno av. mašo, nakar so se dijakom in dijakinjam razdelila izpričevala. V tekočem šolskem letu je enoletni trgovski tečaj na tem zavodu obiskovalo 122 dijakov in dijakinj. Zaključni izpiti, ki so se vršili pred izpraševalno komisijo, so pokazali zelo dobre uspehe. Z odličnim uspehom je izdelalo 17 dijakov in dijakinj, s prav dobrim uspehom 44 dijakov in dijakinj, ostali pa z dobrim uspehom. Ena učenka je bila odklonjena za leto dni, 7 dijakov in dijakinj pa ima v jesenskem roku pravico polagati ponovljalne izpite. Z odličnim uspehom so izdelali sledeči absolventi: v oddelku A: Mrkun Jelfa iz Ljubljane, Novak Karolina iz Loga, Opara Amalija iz Nemški vasi na Dol, Šmon Mira iz Domžal, Kristan Vincenc iz Stožic, Vlastič Mihael iz Hrastrnika; v oddelku B: Burja Ida z Bleda, Furlan Antonija iz Trbovelj, Knez Marija iz Celja, Košir Ljudmila iz Skofje Loke, Mazi Sonja iz Ljubljane, Petkovšek Marija iz Ljubljane, Prosenič Breda iz Griž pri Zalcu, Sušnik Stanislava iz Jesenic, Petkovšek Ladislav iz Ljubljane, Rant Franc iz Retec, Vavpotič Silvester iz Ljubljane. Kakor vsako leto je ravnateljstvo tudi letos priredilo javno stenografsko in strojeplešno tekmo. Pri stenografski tekmi ki jo je vodila g. prof. Robidova se je diktiralo z brzino 200 zlogov v minuti. Hitro in perfektno delo mladih stenografov je vse presenetilo in kaže nadvse razvseljiv napredek na polju stenografije. Izmed tekmovalcev oz. tekmovalk so bili po redu najboljši: prvi je bil Vavpotič Silvester iz Ljubljane, nato slede: Prosenič Breda iz Griž pri Zalcu, Klinar Ana iz Hrušice pri Jesenicah, Mrkun Jelfa iz Ljubljane, Rupar Angela iz Skofje Loke. — Pri etopejski tekmi pa je dosegla prvo mesto med vsemi tekmovalci Presečnik Breda, v moskem oddelku pa je bil prvi Pevac Miroslav iz Pesje-Velenje. Vsem najboljšim tekmovalcem je ravnatelj prav toplo čestital in jih obdaril s spominskimi književnim darilom. Na predvečer šolskega sklepa so dijaki in dijakinje priredili o hotelu Bellevue poslovilni večer skupno s svojimi profesorji. Ob sklepu leta ima že skoraj tretjina dijakov in dijakinj zagotovljene službe ter so iste nekateri tudi že nastopili. S tekočim šolskim letom je zavod zaključil 34. leto svojega obstoja. Informacije za prihodnje šolsko leto daje ravnateljstvo pisмено in ustmeno vsak dan, prav tako interesentom razpošilja prospekte brezplačno. Christofov učni zavod je najstarejši in najbolje obiskovani trgovski učni zavod te vrste v Jugoslaviji. Poučujejo le strokovno kvalificirane učne moči, profesorji državne trgovske akademije.

1 **»Gospodarska sloga«** »Poned. Slovenec« od 5. julija t. l. je poročal o zborovanju slovenske »Gospodarske sloge«. V tem poročilu je »Poned. Slovenec« napisal, da je »Gospodarska sloga« podružnica slične organizacije mačkovcev na Hrvatskem. Ugotavljamo, da je »Sloga« samostojna organizacija in da ima po svojih pravih pravico, da sama ustanavlja podružnice.

1 **NSU vozaci ZBOR.** Danes, 29. julija ob 8 zvečer pred Mikličem zaradi izleta v Maribor. Toplo vabljeni ostali.

1 **POMNITE!** Elektro podjetje Havliček je samo eno, in to edino Havliček Fran na Sv. Petra cesti 5, telefon samo 34-21. Ne nasedajte zavajanjem!

1 **Nočno službo imajo lekarne:** mr. Levstek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Maribor

m. Na obletnico posvečenja lavantinskega vladike dr. Tomažiča bo v nedeljo, dne 1. avgusta v tukajšnji stolni in mestni župni cerkvi ob pol 10. uri pridiga in nato slovesna pontifikalna sv. maša. m **Poročili so se:** Stopar Jožef, učitelj in Tičar Marija, učiteljica mešč. šole; Rusjan Gojmir, uradnik notranjega ministrstva in Lestan Evalda, učiteljica; Kravina Filip, tovarniški uradnik in Kuri Marija; Pavletič Stanko, zasebni uradnik in Grilec Ana, zasebna uradnica; Levstik Vladislav, tehnik in Stergar Eleonora, učiteljica; dr. Turšič Alojzij, banovinski zdravnik in Fafred Vida. — Mladim parom naše iskrene čestitke!

m **Apel mestne občine na podjetnike.** Delavci, ki so bili zaposleni pri cestnih delih mestne občine ter so bili radi pomanjkanja sredstev z nastopom gradbene sezone odpušteni, se dan na dan pritožujejo na mestnem socialno-političnem uradu, da ne morejo dobiti dela, češ, mariborski podjetniki sprejemajo v delo samo delavce z dežele. Ker prostosti službovalcev pri izbiri delovnih moči ne omejuje noben pozitivni zakon, nastane vprašanje, kam s številnimi brezposelnimi delavci iz Maribora, ki so že leta brez službe. Mestna občina apelira na uvidevne mariborske podjetnike, da se pri najetju delavcev ozirajo na mariborske brezposelne delavce, sicer bo morala občina le-te v nedolgem popirati, meščanstvo pa obremenjevati zaradi tega z novimi davki.

m **Mednarodni plesni turnir** bo ena najzanimivejših prireditvev letošnjega Mariborskega tedna. Vršil se bo 7. avgusta v unijski dvorani, sodelujejo pa najboljši plesni pari Jugoslavije, Avstrije in Nemčije. Istočasno bo tudi plesno prvenstvo Jugoslavije za leto 1937. Med drugimi bodo sodelovali nemški plesni par Lottersberger-Bössel, ki je hkrati prvak Evrope, avstrijski plesni par Skalks in soproga ter naši pari Bečić-Spitzi iz Zagreba ter Seunig-Stradner in Kenda-Röger iz Ljubljane. Za zmagovalce so razpisane lepe nagrade.

m **Vhod k trvdki Jemec** je za časa Mariborskega tedna iz Prešernove ulice, na kar uprava Mariborskega tedna opozarja. Za red pri dohodu bodo skrbeli reditelji MT.

m **»Narodna odbrana v Studencih in na Pobrežju«** — piše današnji »Slovenski gospodar« v rubriki Petra Rešetarja — »je pri Mariborski koči na Pohorju priredila starokatoliško službo božjo. Kolikor vem, ni v teh organizacijah starokatolikov, tam so sami taki katoliki, ki so pozabili, da so katoliki. Urednik »Pohoda« je na seji »Narodne odbrane« omenil, da je glavna naloga Narodne odbrane delati proti konkordatu, tukajšnje organizacije pa smatrajo kot potrebno, da prirejajo v popopolnoma katoliških krajih starokatoliško slavnost. S tem se je Narodna odbrana v naših krajih popolnoma izkoreninila in se bo v svojem času tudi posušila.«

m **Ogenj uničuje.** V Legnu je zaradi prezakurjenega štedilnika nastal požar v hiši izdelovalca orgel posestnika Rafaela Konečnika. Požar je uničil hišo in gospodarsko poslopje z mnogostevilnim inventarjem in povzročil 35.000 din škode.

m **O ogromni škodi od zadnjega neurja,** ki je divjalo v ponedeljek zvečer, nam prihajajo sedaj poročila. Najhuje so menda prizadeti kraj Bukovec, Ogļjenščak in Kočna v občini Zgor. Polskava. Letina je stoodstotno zbita, vinogradi so uničeni za več let, prav tako tudi sadonosniki. Ljudje so v nekaj minutah postali tako rekoč berači. Silovito škodo je povzročil tudi potok Ogļjenščak, ki je narastel v močoven hudournik, zablatil je polja in travnike ter odnesel drva, ki so jih imeli kmetje pripravljene za prodajo. Samo posestnik Mohorku je odnesla voda 80 kubičnih metrov drv. Prebivalstvo je potrebno nujne pomoči.

m **Radvanje proti divjanju avtomobilistov.** Občinska uprava predmestne občine Radvanje opozarja avtomobiliste in motocikliste, da se drže cestno policijskih predpisov glede 15-kilometrskih brzine skozi vasi. Avtomobili drivjo po vasi z brzino 70—80 km, povzročajo ogromen prah ter ne preostano ogrožajo javno varnost, da se večina izletnikov sedaj že ogiba te lepe podpohorske pokrajine. Občina je zaradi tega vpeljala kontrolo ter bo proti kršilecem naredbe o 15-km vožnji uvedla kazensko postopanje.

m **Stroga kazna za ukraden loj.** Zaradi tatvine loja pri trvdki Josip Caf na Pobrežju so se zagovarjali pred malim senatom Cafov pomočnik Alojz Gep ter posestnica Katarina Šventner in njen hlapec Josip Hödl. Gep je kradel v Cafovi delavnici loj, katerega je s pomočjo Hödla prodajal Šventnerjevi, ki ga je zopet prodajala naprej v tovarno mila. Gep je priznal, da je ukradel nad 1000 kg loja. Dobil je 5 mesecev strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic, Hödl je bil obsojen na 4 mesece strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic, Šventnerjeva pa na 1 mesec strogega zavora, 3000 din denarne kazni in 1000 din povprečnine, povrhu pa morajo vsi trije solidarno izplačati Cafu 2000 din odškodnine.

Celje

c **Pevsko društvo Celjski zvon** pohiti v nedeljo, dne 1. avgusta na Smohor. Na izlet v ljudo vabljene vsi prijatelji narave in Celjskega zvona. Za izletnike bo ob 10 dopoldne na Smohorju sv. maša, pri kateri bo pel mešani zbor.

c **Poroka.** V Zalcu se je poročil agilni poslovni delavec in posestnik iz Gornje Ponikve g. Pilek Razdevšek z dolgoletno cerkevno pevko gđ. Justino Klemen iz Oljstrske vasi. Lepo sta novoporočenca počastili obojni Mar. kongregaciji, ki sta poslali zastopstvo z družbenima zastavama. Poseben sijaj pa so dale poroki številne družice v savinski narodni noši, kar se je po sto letih pač privikar dogodilo, da se te noše rabijo pri poroki. Obilo sreče in božjega blagoslova!

KINO METROPOL

ŽETEV - JULIKA

Repriza prekrasne, veličastne rapodije zrela kralja, ki simbolizira ves nar, ljubezen in strast madžarske puste. V glavni vlogi Paula Vessely.

c **Romanja z avtobusom v Marjino Celje in na Dunaj.** V nedeljakem »Slovenec« smo poročali, da bo drugo romanje v Marjino Celje od 27. do 28. avgusta. V resnici pa bo to romanje v dneh od 25. do 27. avgusta. Romanje opozarjamo, da si zapomnijo ta datum.

Spot

Kolesarški izlet v Postojno

Redkorno število prijaviteljev: 750 kolesarjev
Nad vse pričakovanje se je k nedeljskemu izletu kolesarjev v Postojno prijavilo tako veliko število udeležencev, da bo to res prava manifestacija slovenskega kolesarstva. Ker tako mogočen izlet s kolesi zahteva tudi dokaj predpripravo in skrbi tako za tehnično kakor tudi vsako drugo plat izvedbe, se udeleženci opozarjajo na sledeče odredbe, ki jih je določila Kolesarska podzveža »Ljubljana«:

Vsak udeleženec prejme tam, kjer se je prijavil, sledeča izkazila: 1. Oblastveno propustnico za prehod meje. 2. Bon za vstop v jamo. 3. Številko prijave za kolo (večja številka), ki se prilepi h krmilu. 4. Enako številko (manjšo), ki jo je pritriliti na vidno mesto. 5. Tiskana navodila in spored vsega izleta.

V primeru, da udeleženec ne bi gori označenih listin dvignil na mestu prijave do sobote, dobi iste pred odhodom v nedeljo zjutraj na mestu zbirališča. To je za Ljubljano in okolico pred Narodnim domom, za Vrhniko in okolico na Cankarjevem trgu na Vrhniki. Za vse ostale kraje in zamudnike od 9 do 9 v Planini. Opozarjamo in prosimo pa udeležence, naj v izogib nakopičenega dela pri odhodu raje dvignejo vse te listine na mestu prijave.

Z ozirom na dolgost proge do meje in na željo mnogih udeležencev, da bi čimprej odšli iz Ljubljane, je prireditelj določil odhod prve skupine ob 4.15 zjutraj, druge skupine ob 4.55, tretje skupine ob 5, četrte skupine ob 5.30 in zadnje skupine pa ob trideset na 6. Znano je tudi, da nekateri udeleženci odidejo iz Ljubljane že v soboto popoldne, ki pa počakajo v Planini.

Vrhniki udeleženci se priključijo skupini, ki bo pasirala Vrhniko ob 6.15 do 6.30. Udeleženci z Gorenjske in Notranjske pa se priključijo posameznim skupinam do Planine.

Sorodniki, znanci in prijatelji, ki potujejo s Putnikovi avtobusi, se zberejo ob 6 pred Narodnim domom. Prvi avtobus odpelje ob 6.10, drugi ob 6.15, tretji ob 6.20, četrty ob 6.25, peti ob 6.30, šesti kot zadnji ob 6.35. Na zamudnike, ki bi potovali z avtobusi, se po 6.30 ne bo oziralo in njihova prijavljena zapade v kurno prireditelja.

Prav tako se ne bo moglo ozirati tudi na kolesarske zamudnike, ki bi se ne javili v Planini ob prehodu meje najkasneje do 9.

Vsak udeleženec vozi in potuje na lastno odgovornost. Kolesarji se opozarjajo, da so strogo držijo cestno policijskih predpisov.

Nujno je potrebno, da ima vsak udeleženec pri sebi kakršnokoli osebno legitimacijo s sliko (potni list, orožni list, izkaznica kakršnegakoli kluba ali društva, vozna-šoferska legitimacija, uradniški ali delavski legitimacija, dijaška itd.). Opozarjamo, da se potuje samo s kolesi in avtobusi (ne pa z železnico, kakor je bilo prvotno javljeno). Ker ne bo potrebno kupovati weekend žel kart, se bo to doplačalo pri avtobusih, oziroma tam, kjer se je prijavilo ali pri prevzemni listini.

Nadaljnja dopolnila ali izpremembe bodo objavljene v dnevnikih.

Dirke na Hermesu — v nedeljo

Zanimive medklubске kolesarske dirke na dirkališču bo priredila »Hermesova« kolesarska sekcija v nedeljo, 29. avgusta. Ta termin si je izbrala zato, da se dirkači ob tej priliki temeljito pripravijo za nastop v državnem prvenstvu na dirkališču, ki bo teden za to prireditelju, t. j. 5. septembra. Spored te »Hermesove« prireditve obsega precej točk in so med temi tudi take, ki se jih še ni vozilo na dirkališču. Objavljen bo v kratkem.

Hermes-motosekcija. Sestanek članstva danes ob 20 v restavraciji Kmetič. Prijave za izlet na dirko v Maribor pri tajniku, Aleksandrova 5. Cena vožnje din 50 za osebo. Odhod v soboto popoldne, ogled Mariborskega tedna. Povratek v nedeljo zvečer. Tajnik.

SK Mars. Danes sestanek vseh igrancev na občajnem mestu in ob navadni uri. Obvezna udeležba in točno.

Gospodarstvo

Narodna banka in naši denarni zavodi

Včeraj zvečer je guverner Narodne banke g. dr. Milan Radosavljevič skupaj z vice guvernerjem g. dr. Ivo Belinom sprejel zastopnike naših denarnih zavodov, in sicer najprej bank, nato regulativnih hranilnic ter končno tudi zastopnike združenstva.

Po svojih zastopniških so denarni zavodi predložili guvernerju svoje želje, zlasti v kolikor se nanašajo na sodelovanje Narodne banke pri vpostavitvi likvidnosti denarnih zavodov in njihovih sanacij. Do konkretnih rezultatov seveda ti razgovori niso pripeljali, je njihov namen bil le informativnega značaja.

Poleg tega vprašanja, ki je za naše denarne zavode največje potrebe, so zastopniki bank izrazili guvernerju in viceguvernerju svoje želje glede raznih konkretnih vprašanj kreditne in devizne politike Narodne banke.

Tako smatrajo naše banke v interesu normalnega poslovanja potrebno, da se ločijo za vsako banko kontingenti za direktni in indirektni reeskontni kredit. Poleg tega naj bi se spremenili nekateri preveč formalistični predpisi glede menic, ker sedanjí predpisi mnogokrat onemogočajo izrabljanje reeskonta. Znižana bi tudi morala biti obrestna mera tako za reeskont kot za lombard.

Narodna banka je v svojih predpisih v deviznih zadevah odvzela že velik del poslov bankam, za kar ni nikakega nujnega razloga. Tudi so ti predpisi mnogokrat izdani brez poznavanja faktičnega stanja, zaradi česar mesto da bi koristili gospodarstvu mu prinašajo škodo. Želja bank je, da se Narodna banka pri vseh svojih dalekosežnih ukrepih sporazume z interesi, ki razmere poznajo, ker bo le tako mogoče preprečiti izvajanje predpisov, ki ne upoštevajo dejanskih potreb gospodarstva življenja.

V razgovoru z zastopniki hranilnic je bilo ugotovljeno, da se položaj mnogih hranilnic vidno boljša, četudi se pojavljajo razne težave. Zlasti ugodno poročilo o napredku je podal predsednik Mestne hranilnice ljubljanske g. dr. Kamušič, ki je mogel pokazati na velike uspehe, ki jih je hranilnica dosegla in ki po mnenju g. guvernerja opravičujejo nade, da bo zavod kmalu zopet redno posloval. Razpoložljive vloge znašajo pri tej hranilnici danes že okrog 150 milijonov dinarjev. Tudi ravnatelj Hranilnice dravske banovine v Ljubljani g. dr. Božič je podal zelo ugodno sliko svojega zavoda, ki je dosegel normalno poslovanje izključno le z lastno močjo. Tudi Mestni hranilnici v Celju in Mariboru sta dosegli velike uspehe in celo izrazito podoželska hranilnica kot Mestna hranilnica v Brezicah je zbrala v času od prošnje za zaščito že nad 1.600.000 din novih vlog, kar je dokaz, kako lepo se razvija novo poslovanje, ki naj bi se polagoma razvilo pri vseh zavodih.

Zastopniki hranilnic so izrazili tudi še razne druge želje, katere naj bi se upoštevale zato, da se jim olajša njihovo poslovanje. Za vsa vprašanja je kazal g. guverner izredno zanimanje.

Izvoz in uvoz po državah

V naslednjem podajamo podatke o izvozu in uvozu v prvem polletju tekočega leta za države, s katerimi smo v intenzivnejših trgovskih stikih. Največ smo v prvih šestih mesecih izvažali v sledeče države (v mil. din, poleg radi primerjave tudi podatki za prvo polletje 1936):

	1. 1937	v %	1. 1936	v %
Nemčija	577,2	20,5	414,0	25,4
Avstrija	396,6	14,0	259,5	15,9
Francija	300,9	10,7	36,8	2,3
Italija	249,7	8,8	32,2	1,9
Belgija	219,4	7,8	94,2	5,8
Anglija	202,3	7,2	112,8	6,9
Češkoslovaška	187,5	6,6	238,4	14,6
Madjarska	122,5	4,3	102,6	6,3
USA	118,0	4,2	55,9	3,4

Kot najpomembnejše spremembe pri našem izvozu napram lanskemu letu sta na eni strani znatno znižanje našega izvoza v Češkoslovaško, s tretjega mesta je prišla Češkoslovaška v našem izvozu na sedmo mesto, na drugi strani pa je narasel izvoz v Francijo tako, da je letos Francija prišla na tretje mesto, dočim je bila l. 1936 na devetem. Seveda se je tudi izvoz v Italijo, ki je lansko leto vsled sankcij bil le minimalen, večkrat povečal.

Naš uvoz pa se je razdelil na sledeče države:

	1. 1937	v %	1. 1936	v %
Nemčija	759,6	31,4	471,1	23,5
Češkoslovaška	257,1	10,6	347,1	17,3
Italija	246,8	10,2	0,3	0,01
Avstrija	223,8	9,2	204,2	10,2
Anglija	199,6	8,2	228,9	11,4
USA	152,3	6,3	121,5	6,1

Kot vidimo iz gornjih podatkov, je tudi uvoz iz Češkoslovaške v tekočem letu znatno padel, vendar je Češkoslovaška ostala še vedno drugi naš največji dobavitelj. Je pa naš uvoz iz Češkoslovaške večji kot pa naš izvoz v to državo, tako da imamo precejšen pasiven saldo v naši trgovinski bilanci s Češkoslovaško.

Zmanjšal se je proti lanskemu letu naš uvoz iz Anglije. Ta je bil lansko leto večji kot običajno vsled tega, ker nam je Anglija dobavljala razno blago, ki smo ga sicer dobivali iz Italije. Na mal uvoz v tekočem letu pa je seveda vplivala tudi kontrola našega uvoza.

Italija, ki je lansko leto skoraj izginila iz naše zunanje trgovine, je letos na tretjem mestu in je pridobila s tem že znaten del svojih nekdanjih pozicij.

Iz navedenih statističnih podatkov moramo razbrati, da se je naša zunanja trgovina marsikje preorientirala. Danes seveda ne moremo še vedeti, v koliko je nova usmeritev trajna in koliko je le prehodnega značaja.

Kontingenti za Francijo

Francija nam je za tretje četrtletje odobrila za izvoz naših produktov specialne kontingente. Ti kontingenti so sledeči:

3.600 komadov živih ovc, 67,5 slotov svežega ovčjega mesa, 175 slotov soljenega mesa, 25 slotov predelane svinjskega mesa, 10 slotov salame, 50 slotov zaklane perutnine, 50 slotov jaje kakor normalno in 200 slotov na račun Strese, 200 slotov sira, 50.000 slotov koruze v zrnu (direkten uvoz), 10 slotov postvri izpod 850 g teže, nad 350 g pa 20 slotov, 5 slotov škuk, 1250 slotov svežih jabol in brusnic in 225 slotov svežih sliv.

Za izkoriščanje teh kontingentov je potrebno uvozno dovoljenje, ki ga mora preskrbeti francoski kupec-uvoznik pri merodajnih francoskih oblasteh.

Hranilnica mestne občine v Brezicah je sestavila izplačilni načrt, ki predvideva počeni s 1. avgustom 1937 sledeča izplačila: 1. Vloge po 1000 din so popolnoma proste; 2. pri vlogah od 1.001 do 3.000 din so proste 3-letne obresti, od 3.001 do 5.000 din 2-letne obresti, od 5.001 do 10.000 din 1 in pol letne obresti, od 10.001 do 30.000 din tridrtletne obresti, nad 30.001 din pa polletne obresti. Oproščene in nedvignjene vloge se smatrajo za nove vloge in so vedno razpoložljive. Zavod ima novih vlog že nad 1.600.000 din, kar je razveseljiv znak vračajočega se zaupanja.

Jugoslavija — največji češkoslovaški uvoznik bakra. V prvem polletju je Češkoslovaška uvozila 16.515 ton bakra za 137,1 milij. Kč proti 9.682 tonam za 46 milij. v letu 1936. Od letošnjega uvoza odpade 5.261 ton čistega bakra v vrednosti 42,3 milij. Kč na uvoz iz Jugoslavije. Uvoz pride čez Hamburk, kjer se baker čisti, ker nimamo mi nobene rafinerije v državi. Dočim je prejšnja leta Češkoslovaška uvažala naš baker indirektno in ga je plačevala v devizah, ga sedaj dobiva naravnost proti plačilu v kliringu. Jugoslaviji sledijo v uvozu bakra v Češkoslovaško Zedinjene države s 3.585 tonami, nato Čile z 2.308 tonami, potem pa pridejo Anglija, Norveška in Belgija.

Italija nam je dovolila preferencialne v vrednosti 30 milij. din. Italija nam je odobrila za naš izvoz v Italijo posebne preferencialne, ki so jih doedaj po rimskih protokolih uživali le Avstrija in Ogrska. Za te preferencialne pa smo mi dovolili Italiji znižanje nekaterih postavk v naši uvozni carinski tarifi in pa 2500 vagonov pšenice in 3000 vagonov koruze potom kliringa. Skupna vrednost preferencialov, ki pa ne obsegajo vse predmete, za katere smo dobili povečane kontingente, znaša 30 milij. din letno. Če upoštevamo približno vrednost preferencialnih produktov, potem bi preferencial znašal povprečno 6,5% od cene teh produktov. V nekaterih primerih pa dosega preferencial celo 10% vrednosti posameznih produktov.

Prisilna oddaja žita v Nemčiji. Državni minister za prehrano v Nemčiji je izdal naredbo v smislu katere mora vsak producent žita vse žito, ki ga pridela, oddati. Izvzeto je od oddaje le tisto žito, ki ga producent potrebuje za lastno prehrano in za seme. Prepovedano pa je uporabljati krušno žito za krmljenje. Namen te naredbe je, zagurati žito potrebno za kruh.

Regionalna klavzula za države Male zveze. Bukareški list »Le Moment« poroča, da bo 11. oktobra t. l. sestanek gospodarskega sveta Male zveze. Po njegovem poročilu bo ena najvažnejših točk tega sestanka izdelava regionalne klavzule Male zveze, ki bo omogočila vsem trem državam, da medsebojno druga drugo dajejo ugodnosti, ne da bi bile s tem prisiljene, da jih po načelu največje ugodnosti dovolijo tudi drugim državam.

Borza

Dne 28. julija 1937.

Denar

Angleški funt je notiral na ljubljanski borzi 238 den., na zagrebški borzi je bil nespremenjen 237,20—238,80 (238), istotako tudi na belgrajski 237,20—238,80.

Avstrijski šilling je beležil v Ljubljani 8,33 do 8,43, v Zagrebu 8,305—8,405 (8,355) in v Belgradu 8,30—8,40.

Nemške marke so notirale na ljubljanski borzi 12,68—12,88, na zagrebški 12,69—12,89, za ultimo avgust 12,65—12,85, za 15. september in ultimo september, za 15. oktober in ultimo oktober 12,45 do 12,65.

Grški boni so notirali 30,40—31,10 (30,75) na zagrebški borzi in 30,25 den. na belgrajski borzi. Španske pezete so nudili v Zagrebu po 300.

Lire so nudili v Belgradu po 218.

Ljubljana — tečaj s primom.

Amsterdam 100 hol. gld.	2385,66—2410,26
Berlin 100 mark	1745,03—1758,90
Bruselj 100 belg.	730,45—735,52
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	215,81—217,87
Newyork 100 dolarjev	4308,51—4344,82
Pariz 100 frankov	162,26—163,70
Praga 100 kron	151,24—152,34
Trst 100 lir	227,57—230,65

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 2.796.483 din, na belgrajski pa 2.324.000 din.

Dne 29. t. m. bo borza v Belgradu zaprta.

Curih: Belgrad 10, Pariz 16,315, London 21,685, New York 435,625, Bruselj 73,235, Milan 22,9125, Amsterdam 240,45, Berlin 175,20, Dunaj 82,55 (82), Stockholm 111,80, Oslo 108,975, Kopenhagen 96,80, Praga 15,18, Varšava 82,70, Budimpešta 86,25, Atene 3,45, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,575, Buenos-Aires 131,75.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 87—91, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 407—409, begluške obveznice 72—73, 8% Blerovo posojilo 96—97, 7% Blerovo posojilo 85—86, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, sev. agrarji 51—53, Trboveljska 230—235.

Zagreb. Državni papirji: agrarji 50—51 drob. komadi, vojna škoda promptna 405—406 (408), begluške obveznice 72—72,50 drobni kom., dalm. agrarji 75—75,50 (75), 8% Blerovo posojilo 94 do 95, 7% Blerovo posojilo 84—85, 7% stab. posojilo 85—85,50 (85—85,50). — Delnice: Gutmann 55—60, Osješka livarna 200 bl., Trboveljska 250 den., Raguzen 385—425, Osj. sladk. tov. 195—200, Oceanija 290—300 (300), Jadranska plovidba 380—400.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 52—52,50, vojna škoda promptna 404,50—405,50 (405), ultimo september 403,50—404,50, 4% sev. agrarji 52 bl., begluške obveznice 76,50—76,75 (76,50), dalm. agrarji 74—74,50 (74,50), 8% Blerovo posojilo 98,50—94,50, 7% Blerovo posojilo 83,50—84,50 (84). — Delnice: Narodna banka 7150 den., Priv. agrarna banka 190 den.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica nova: bačka 177 do 179, srem. slav. 174—177, banaška 173—179, bač. ladjia Tisa in ladjia Begej neizprem. — Oves: novi bač., srem. in slav. 110—115. — Kruza: bač., srem. 93—95, banaš. 90—92. — Fižol: ne notira, ostalo neizpremenjeno. Tendence mirnejša. Promet srednji. — 29. t. m. bo borza zaprta.

KULTURNI OBZORNIK

Le hrepenenja

V knjižni zbirki »Luč«, ki jo izdaja Gorjška matica, so izšle novele pod skupnim naslovom *Le (?) hrepenenja*. Gorica, 1937. Napisal Bogo Vremec. Zbirko je dobili kakor vse ostale knjige v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Cena 8 din.

Novele so sicer v glavnem označene z naslovom, ki jim ga je dal pisatelj, toda tekst sam bolj točno določa to hrepenenje. Lahko ga je slutiti že v imenih posameznih novel, ki vsa govorijo o ženah: Elza, Ukrajinka, Francka Srobočova, Helena, Sestra. Predvsem žene v svoji mladosti, v prebujenosti, ki jih muči in tira k odločitvam, so nosilke tega hrepenenja, te nedoločne lepote sanjivosti in krhke zamišljenosti. V takšen njihov svet pa vstopa moški kot brezobzirni in brezbržen iztrepeljevalec, kot rušilec zamišljene sreče in povzročitelj huduga. Nastorjenje deklet je pogojeno v podzavestnih plasteh in sloni na erotičnem spletu človeške duševnosti, ki si išče svojih izpolnitev in utelešenja. Povsod je pot k izpolnitvi sila preprosta, storična iz nagonske nujnosti, ki zaradi neke naivno dobre zaupljivosti ne premora nobenih pomislekov in trezne premišljenosti. V tej sferi nihajo torej hrepenenja, kakor jih je orisal Bogo Vremec.

Včasih jim da socialno poudarjen okvir, da čisto nepriljubljeno vstavi vanj osrednje vprašanje in tako znatno poveča ganljivost ter izvabi sočutje za ljudi teh drobnih, malih zgodb in usod. Takšna je Elza, ki predstavlja mlado dekle, kako prodaja rože in pecivo po kavarni, se zamišlja in ob godbi omamlja, dokler je klavirist s svojo brutalnostjo ne pritra celo v smrt. Hrepenenje po svetu svoje mladosti muči rusko begunko — Ukrajinko, ki ima svojo sestro nekje v Odesi in ki se po smrti svojega otroka vrne spet v stare kraje, »kjer žive škratji in vile in so hišice iz sladkorja«. Značilna je novela »Franca Srobočova«, kjer je pisatelj najbolj zavrgel vse vplive in zapletenosti, ki jih ima življenje, ter tako v do sledno ugodno prikazanih zunanjih okoliščinah razvil in skušal dokazati svojo freudovsko tezo. Pretresljiva in najbolj prepričevalna je Sestra, ki

živi v ozkih prostorih bolniških sob in dela v tihi vdanosti pod vodstvom profesorja zdravnika, dokler tudi nji kužna bolezen ob grenkem človeškem spoznanju ne vzame življenja. V drugem delu, pod naslovom Južne noči, spet srečamo nespravljalnost med svetom zasnanosti in resničnosti v noveli Voca in njene zlate rože, ki s svojim ostrim nasprotjem nosi resničen nadih orientalističnosti in njegove posebnosti. Krepka in zanimiva podoba ljubezenske nepreračunljivosti je orisana v noveli Hafija. — Tretji del obsega dve legendi: o Mariji in mlinarju ter o Jeleni in Jezusu, ki imata za moto odlomke iz narodnih pesmi.

Ogorki

Mohorjeva družba v Gorici je izdala črtice, ki jih je napisal Grivški. Dobilo se v Jugoslovanski knjižarni. Cena 12 din.

Ogorki so spomini in misli na dogodke, ki so pisatelja ganili s svojo nesrečo in srečo, to so zapisani ostanki nekdanjih živih utripov in doživeti, rahli, ganljivi, polni toplote in plemenitosti. Mirno in preprosto pripoveduje Grivški o majhnih in odraslih ljudeh ter popisuje njihove poti in življenja. Včasih nam pokaže ljubko sliko tiste prve vere v mladosti, drugod spet pehanje za ohranitev življenja, vendar povsod brez konfliktov, ki bi vznemirjali in razdirali človeka. V njegovih črticah prisaje ponekod drobno veselje, toda vse se zmerom izteče žalostno in konča nesrečno. Ljudje so dokončni v podobah teh črtic, vse same ravnosti so, ki trčijo med seboj včasih v zlo, včasih v dobro. Teh ljudi ne giblje in ne tira kakšna velika, usodna strast ali lastna razbitost, temveč jim zunanje okoliščine izprožijo in določijo nepopravljivo nesrečo. Vsaka črtica izven žalostno in nesrečno, ganljivo, toda vse izhaja le iz nekega tragičnega razkola pisatelja samega, iz njegovega odnosa in gledanja sveta, iz neke njegove silne razprtosti in pritižene tragike. Najbrž bi moral pisatelj tod priti s pravo besedo na dan in pregledati in oblikovati pravi, lastni ogenj, ki ga je za zdaj še zatajil in zakril. Črtice pa bodo zaradi velike dobrote in plemenitosti zmerom lepo čtivo, ki bo zanimalo in zavzemalo.

Ne spakujte se!

Ne delajte jeziku sile!

Govorite naravno, pišite res slovensko!

Pišo Nestorkovnjak.

(Nadaljevanje.)

Tudi stare domače ljudske oblike »vodnike«, »upravnik«, »nabiravec«, »darovavec«, razlagavec, ocenjevalec, niso več dobre, sprekmečke. Mesto tega le »voditelj«, »upravitelj«, »nabiratelj«, »darovatelj«, »razlagatelj«, ocenjevatelj. Pa so prve oblike krajše, krepkejšje in lepše, — a ne veljajo za »moderne«! »Vodnik« je samo še hribovski; in vendar je »vodnik« lepa, kratka, krepka beseda. »Upravitelj« pa popolnoma napacna! In se toliko rabi, posebno uradno! Ker se samostavniki delajo samo iz nedovršenih glagolov; torej bi bilo pravilno s to končnico le »upravitelj« (od »upravljati«, ne od »upraviti«; kdor upravlja, ta zasluži naslov, ne kdor enkrat upravlja). Ker je pa »upravitelj« neroden, ostanimo pri prvotni pošteni obliki »upravnik« (kakor se na ljubljani. policiji tudi rabi). Lepše bi bilo seveda, »ravnatelj«, ki ga smo ga že navajeni, — pa so nam ga Srbi poslali v pokoj.

Neumljivo je tudi, zakaj pišemo »žide«. Zakaj besedo »jud« beremo francosko? Bolj »nobe« seveda! Jud ostane jud, obračaj ga, kakor ga hočeš!

Priskutno je tudi že, kako se vedno ponavlja, sicer pravilna, beseda »točno«. »Shod se bo pričel točno ob desetih. I kdaj pa, če ne točno?« »Prišel je točno ob trideset na pet.« Kaj tu treba praviti, da točno? Ko bi le hoteli res točno začeti, in prihajati, ne samo pisati!

To so nekatere napake, ki se pogostokrat ponavljajo. Vseh tukaj ni mogoče naštevati, saj vidite, da jih kar mrgoli! — In si še vedno novih zmišljujete. Najnovejša cvetka, ki smo jo brali, je: »to je od visoke vrednosti«. Kaj si danes pisci vse dovoljujejo, to je že od sile! Slovensčina je od leta do leta bolj nemška.

Gleda pisave bi želeli pripomniti še sledeče: Četudi Slovenci vobče nimamo »fonetične« pisave kakor Hrvatje, vendar ni vzroka, da bi besede mnogo drugače pisali, kakor jih izgovarjamo. Zakaj pisati »ničmurene«, če izgovarjamo »ničmurne«? Če govorimo »šebela«, ne kaže pisati »šubela«? Če izgovarjamo »sven«, zakaj pisati »svune«? (To je k sreči že zelo opušteno). Zakaj bi pisali »sodrastele«, če govorimo »sodrasele«? Drugi pa pišejo »spale mesto spadele«, kar je spet na drugo stran pretirano. Na sredi med »spale« in »sodrastele« je ravno pravi: »spadel, odrasele«.

Prav je, da se je »Pravopis« odločil za »kmečke«, kakor izgovarjamo. »Kmetiskie« je samo gosposki kmet.

Malo pametne fonetike tudi nam ne škoduje. Če bi hoteli vsako besedo prenesti na prvotno obliko, kam pridemo! Kar je ustaljeno, pri tem ostanimo!

Dovolite še pripombo: »Tako rekoč«, »tako imenovane«. Novi pravopis hoče tako — po pravilu: »Ako imajo posamezni izrazi še svoj pomen, se pišejo narazen. Potem pa bi morali pisati tudi splošno mesto »poteme«. »Tako rekoč« je en pojm., sestavljen sicer iz dveh besedi, zato ga kaže pisati kot eno besedo. Tudi »pravzaprav« je en pojm. In bolj pravo kakor navedeno pravilo, bi bilo: Kar tvori en pojm., se piše kot ena beseda.

»Gre za toz.« — Da bi ne bilo po nemškem »Es handelt sich darum«. To je že res. Toda Nemci ne pravijo: »es geht sich darum«, marveč »es geht darum«. Torej je »gre za toz« vendarle čisto po nemškem. Dozdaj smo vedno rekli: »Gre se za toz. Sliši se nam bolj domače«.

»Stajarskot.« Prof. Marn nas je učil: »Stajarskot« je bolj po duhu slovensko. Resnično: Logar, majar, bazar, Stajar.

Nikar jeziku sile delati! In kar je ustaljeno, nikar spreminjati! To boli naše pravilo! Iz tega razloga tudi ni mogoče, ustaljen, vesplošno rabljen naglas spreminjati in novega predpisovati. Kateri naglas je pravičen? Tisti, ki ga narod splošno rabi. Ker je bil naglas »blagoslovljene« vesplošno v navadi, se nam ne zdi modro zahtevati, da se odleje mora naglašati drugače: »blagoslovljene«. Četudi slovnica po svojih pravilih tako zahteva. Kaj nima vsak jezik polno izjem? Kaj je posledica take spremembe? Neodnost, zmešnjava. Vsa Stajarska, Koroška in Primorska še vedno na-

glaša »blagoslovljene«, samo Kranjska »blagoslovljene«. Pa tudi ta nikakor ne vsa. Duhovnik »blagoslovljene«, ljudstvo skoro izključno »blagoslovljene«; ker ne razumejo, zakaj bi se morali siliti drugače, kakor so vajeni. Niti šolarji, ki se jim blagoslovljene zabijajo (!), se ne morejo zlepa privaditi na novi naglas; dokaz, da je stari naraven, novi prisiljen.

Ko smo že pri sveti besedi, bodi dovoljeno pripomniti še tole: Svetiška imena »Ambrožije«, »Gregorije«, »Vincencije«, »Lavrencije« se nam tudi zdé nekoliko prisiljena. Po naše je »Ambrože«, »Gregor«, »Vincenc«, »Lavrence«. »Kjer je žena, tam je mož, tako pravi sv. Ambrož.« To je slovensko. Te oblike so bile u st a l j e n e, zato bi jih ne bilo treba spreminjati. Nove so ukrojene natančno po tem, kakor so nas učili, da pišimo latinska imena na -ius: Tiberij, Horacij, Vergilij. Izgovarjamo pa tega »ije« ne, ampak Vergil, Horac itd., in bi se zdelo nekako prisiljeno, ko bi ga izgovarjali. Saj tudi ne govorimo: »konferencijac«, »abstincencijac«, »inteligencijac«. Tudi v tem smemo razločevati znana: poljudna, udomaćena svetiška imena od drugih, bolj tujih. Da ni treba ravno Slovence imen svetnikov tako hlapčevsko natančno po latinščini prikojevati, kaže to, ker imajo drugi narodi čisto po svoje prikojena in prenarejena imena. Italijansko je Alojzij Luigi, francosko Stefan Etienne, madjarsko Stefan Istvan, Elizabeta Erzsébet, Ludovik Lajos. Če pa že mora biti Ambrožij, bi moral dosledno biti tudi Antonij! Ker je pa Anton ostal Anton, naj bi pa dosledno tudi Ambrož ostal Ambrož! Drugače pa je z »Jurijem«, ki ni narejen po latinskem.

Ko smo že pri imenih, imamo pa skušnjavo, da bi vprašali še dalje: Če sta »Ivan« in »Josi« Slovenca? Mislimo, da sta Hrvat. Ivan tudi Rus. Slovenca pa sta Janez in Jožef. Toda zakaj se jih mnogi branijo? Preveč preprosta sta. Janez prekranski, predomač, »sprekmečki«; mora biti kaj finejšega, — tujeja! Poznamo »Ivane«, ki so bili še nedavno »Johane« (!) Torej vse, kar hočete: nemško, laško, hrvaško — samo ne domače, slovensko! — »Janez« in »Jožef« sta vendar najbolj posneta po latinskem izvirniku. Pa bi ne bila dobra?

Toda imena, pri katerih že smo, nas zapekljujejo še dalje, da se še malo pri njih pomudimo. Pride reven oče in prosi podpore, ker nima za knjige svojemu sinu-dijaku. »Kako je pa fantu ime?« »Ervin«. Ervin! Imenitno! To se tudi spodobi za takega grofičarja Ervin je bil včasih kak nemški graščak, danes pa je tudi slovenski prosiak. Pride drug revež in prosi, naj mu napišeno prošnjo, da bi sprejeli njegovo ohromelo punčko v kak zavod. »Kako je pa dekliču ime?« »Vida«. »Oh, koliko rajši bi jaz šlišal, ko bi bila Micka!« Toda Micka — u, to je prekmečko! Ravno revni sloji se zdaj hočejo spakovati z najfinjšimi imeni. Toda se jim tako poda kakor beraču cilindar. Vsako punčaro bi radi imeli za princeso. Ne gledajo nič na to, da bi dobil otrok res primerne patrona. Ime mora zveneti gosposko, fino, nobel, pa je vse dobro. Nobel geht die Welt zu Grunde!

Zato nam v resnici prijetno dč, ker so začeli zdaj ljudje višjih (ne »boljših«) stanov dajati otrokom poštena domača imena. Janez, Marko, Peter, Majda, Metka, Marjanca, Nežka. In mislimo, če je naš ban lahko Marko in ljubljanski župan lahko Jurij, kralj pa Peter in njegov brat Andrej, bi se smeli tudi naši reveži zadovoljiti z domačimi imeni. Ko je na svetu toliko napihovanja in spakovanja, moramo z največjim veseljem pozdravljati stremenje tistih, ki kličejo in sami po tem ravnaajo: Nazaj k naravi! Nazaj k preprosti! V obleki, v jedi in pijači, v govorjenju in vsem življenju!

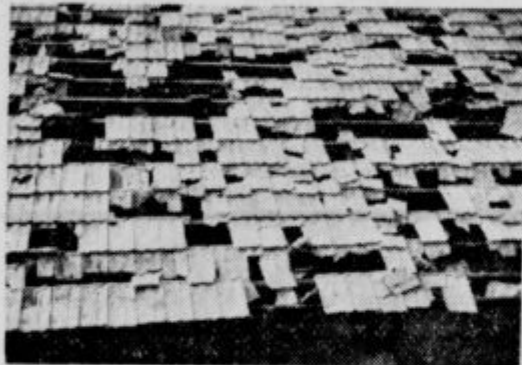
Ko smo bili pa že pri svetih besedah, naj se nam nikar preveč ne zameri še sledeča opazka: Naziv »Kraljica brez madeža« izvirnega greha spočeta je v primeri z drugimi že sam po sebi pred

Strašno razdejanje po toči

Slike iz dobrepoljske občine

Od kornice so ostala le polomljena stebila. Na njivi zraven pa je rastle proso, ki ga je toča sklestila in stolkla v zemljo.

S streh je vihar odtrgal opeko...

Tončka in Slavka Zrnec iz Zdanske vasi, ki ju je strahovita nevihta zalotila na polju in ju je toča skoro pobila do smrti.

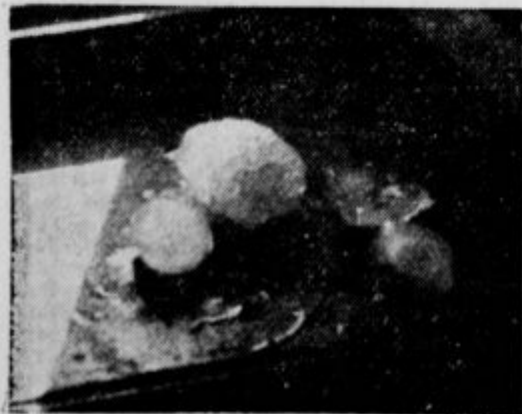
Pet metrov od hiše Suštarja Franceca v Podgorici je vihar izruval debelo smreko s koreninami.

Katastrofalne posledice toče v novomeškem okraju

Škoda ocenjena na deset milijonov dinarjev

Novo mesto, 28. julija.

Ze večer smo na kratko poročali o ogromni škodi, ki jo je napravila toča v novomeškem okraju. Vihar, spremljan s točo, je prišel v smeri od Dobropolja in pustošil v Novem mestu in okrog 7 km daleč v okolici od Zagradca proti teritoriju občin Žužemberk, Ajdovec, deloma Dvor, Prečna, Smihel-Stopiče, St. Peter in Mirna peč. Prizadete so občine Zagradec, Žužemberk, Ajdovec, Dvor, Prečna, Mirna peč, St. Peter in Smihel-Stopiče. Popolnoma je uničila toča poljske pridelke v občinah Zagradec, Žužemberk, Smihel-Stopiče, v ostalih občinah pa 50 do 80%. Pogled na razdejanje je naravnost strahoten. Komisija, ki si je ogledala strahote toče na licu mesta, se je prepričala, da je toča, kakor je padala v Beli Krajini, pač najstrahotnejši element, s katerim more narava udariti človeka. Ogenj uniči gospodarska poslopja in hiše, vendar pa je ljudstvo danes po veliki večini zavarovano in prejme zavarovalnino. V tem slučaju pa je toča pobila ne samo vse poljske pridelke, temveč tudi vse opeko na hišah, šipe, gospodarska poslopja,

Nekaj kosov toče, ki so jo na občini v Dobropolju shranili. Večji robati kos je tehtal 25 dekagramov.

tako da štrlijo v zrak gola rebra. Premalo prostora je, da bi lahko popisali vso škodo in razdejanje. V vasi Stopiče je pobitih 50.000 komadov strešne opeke in bo treba nabaviti 10 vagonov strešne opeke za popravilo streh. V občini Smihel-Stopiče pa skupno 50 vagonov.

Pri stvari je najbolj zanimivo to, da so pobite in oškodovane gotove vasi, kakor Stranska vas, Lakonice, obe Težki vodi, Stopiče, Cerovec, katerim uniči toča vsako leto poljske pridelke spomladi ali pa poleti. Zato je čisto naravno, da so vse te vasi strašno obubožane in prezadolžene. Kje naj

sedaj ubogi ljudje dobijo denar, da si bodo nabavili strešno opeko in se tako zaščitili pred dežjem in pozimi pred snegom. Ugotovljeno je, da so v novomeškem okraju oškodovane po toči le najsirišne vasi. Pridni kmetje so obdelovali zemljo, ki je sedaj popolnoma uničena.

Kdor ne vidi na licu mesta, kako je toča pobila, tega ne more verjeti. Kogar bi toča zalotila na polju, bi bil brez dvoma od toče pobit... Naš dopisnik je videl neštivilne prebivalce, ki so skušali okrog hiš reševati gospodarske vozove ali alično, pa so dobili lahke telesne poškodbe na mestih, ki niso bili zaščiteni. Naš dopisnik je na licu mesta videl točo, ki so jo shranili ljudje, da tako pokažejo ljudem, ki pridejo pogledat to strahovito razdejanje. En komad je tehtal 65 dkg. Ta toča je padala gosta kakor dež in je odskakovala od zemlje kakor žoga, tako da je vsak komad toče uničeval pridelke ne samo enkrat, ampak dvakrat in trikrat. Njive, ki imajo višje ležeči položaji, so se vled ogromnega vodovja splovile v dolino, tako da ljudje niti ne vedo, kaj je na poednih mestih rastle. Na njivah in travnikih je sama rjava, neobdelana gnota in izgleda kot bi bila zgodnja pomlad. Uradna komisija, ki je hodila od vasi do vasi, je ocenila škodo v novomeškem okraju na 10 milijonov dinarjev. To je brez dvoma največja katastrofa, ki je dosegla poedini okraj v Sloveniji in se da komaj primerjati z znano vremensko neugodno v Slugah in Dobropolju ali pa na Gorenjskem. Vsi uradni faktori v Novem mestu, kakor tudi župani prizadetih občin, so pridno na delu, da natančno ugotovijo škodo in o tem obveste oblasti. Član bankega sveta doktor Veble je večer in danes zbral vse potrebne podatke, ki jih bo izročil v Ljubljani in merodajnim faktorjem osebno poročal o tej katastrofi in predlagal konkretno rešitev.

Strašna vožnja z vlakom pod Gorjanci

Novo mesto, 27. julija.

Zavijem jo čez novomeški most na desno ob Krki proti kandijskemu kolodvoru. Občudujem zeleno Krko, ki me vsako leto s tajno silo priteza nase, hkrati pa mi misli uhajajo na Trško goro in objemajo vso tiho lepoto dolinskih gričev.

Tam nad Ljubom in Strazjo groze črni oblaki in preden pride vlak v Kandijo, se usuje strahovita ploha. Novi potniki v divjem zaletu preskočimo hudournike med tračnicami in že smo na varnem v vagonu. Toda tudi tu nas doseže vihar. S tako silo se začenja dež v okna, da prodre po vsem kupeju. Komaj se malo oddahnemo, zdajci pa zavzame okna, da potniki prestrašeno odskočijo od oken. Po strehah strahovito ropota. Vsula se je kot oreh debela toča. Mahoma je vse belo kakor pozimi: kornice na

polju je izginila, veje padajo na vlak. Skrb nam stiska srce: kaj bo s kmetom. Če po gorah tako klesti, bodo vinogradi za dalje časa uničeni. Zaskrbi me Trška gora, radoviškega župana g. Nemanica pa vinogradniki njegove velike občine. Pred Birčno vasio se ustavi lokomotiva. Vlak ne more dalje. 15 šip je razbitih. Nadaljujemo vožnjo. Na postaji v Birčni vasi je še vse belo. Pridemo v Uršna sela, Rožni dol, Semič in s strahom gledamo, kako je. Kornice stoji pokoncu, fižol je le malo nagnjen, trta v Semiču nepoškodovana — ni bilo toče.

Ljudje na postajah se čudijo, ko pokažemo debele eksemplare toče in razbite šipe.

Krška dolina

Krka, 27. julija.

Dne 26. t. m. ob 5.30 popoldne je začela padati toča, ki je naredila ogromno materialno škodo. Najbolj so prizadete vasi Laze, Randol in Male Lese v občini Krka. Toča je padala celih 40 minut in to tako debela kot drobna kurja jaca. Se drugi dan je imela toča v premeru 3 cm. Uničila je vse poljske pridelke in sadno drevje, ki se bo obraslo šele po preteku par let.

Vas Laze, ki je že itak siromašna, je po toči najbolj prizadeta in je popolnoma uničen ves letošnji pridelek, ker bi šele te dni želi pšenico. Kmetje s solzami v očeh gledajo uničena polja, kajti zaman je bil ves njihov trud. Po poljih ne vidiš drugega kakor gole kornice palice, v zemljo zbiti krompir, ajdo, proso in celo pšenico. Po pravi se ljudje sprašujejo, kaj bo in s strahom gledajo v bodočnost, ker jim ne kaže drugega, če ne bo nujne in izdatne pomoči, kakor da vzamejo vreče na rame in gredo od hiše do hiše.

Po toči sta hudo prizadeti tudi vasi Veliki in Mali Korinj, kateri spadata v faro Krko in v občino Zagradec.

Kamniški okraj

Kamnik, 27. julija.

Zadnje nedeljo in ponedeljek je neurje povzročilo silno škodo po vsem našem okraju. Strašne nevihte s točo so naše okoliške kmete skoro obubožale. Posebno so prizadeti tisti kraji, ki so s prodajo domačih živežnih potrebščin imeli edini vir dohodkov, s katerimi so si kupovali najpotrebnejše, t. j. sol, sladkor, moko itd. Posebno veliko škodo je naredila toča po nekaterih krajih na Gorenjskem, n. pr. od Komende proti Cerklijam, v Tunjicah, na Gozdu je padala toča, debela kakor kurje jajce in oklestila ter razbila vse, kar je bilo na prostem. Tudi v Tuhinjski dolini je neurje povzročilo veliko

škodo. Saj je v kratkem času padlo v nekaterih krajih za ped debelo točo. Na Kozjaku je neurje zelo poškodovalo cesto ter odplavilo veliko materiala. V nekem gorskem kraju na cesti Kamnik-Gornji grad se je zaradi silnega deževja sprožil zemeljski plaz, ki je na mah prekinil na tem terenu ves vozni in avtomobilski promet. Šele ko so prihiteli ljudje, so za prvo silo odstranili toliko zemlje in gramoza, da je mogel avtobus nadaljevati svojo pot.

Spitalič, 27. julija.

Dne 26. julija zjutraj v noči je tukaj divjala silna nevihta, vendar je minila brez večje škode. Toliko huje pa je opravila isti dan popoldne. Privlekli so se težki oblaki iz Savinjskih planin, utrgal se je oblak, toča, debela kot orehi, se je vsipala v velikih množinah. V nekaj minutah je bilo vse belo, ponekod pa je bila toča nanosena več cm visoko. Zelo hudo je padala na Menini planini, pa so morali živino domov spraviti, še trava je bila zmleta. Kraji pod Menino planino so uničeni, to so najbolj Zgor. Tuhinj in višje ležeče vasi Spitalič in Motnik, sicer pa so tudi nižji kraji prizadeti. V dolini je bilo žito že prej požeto, v višjih legah pa še ne. Cujemo, da je bila tudi ena vas Smartna prizadeta.

Poljanska dolina

Leskovica, 27. julija.

Na sv. Ane dan ob 1/4.5 popoldne je pridivila od Cerknega in Novakov strahovita nevihta s točo, ki nam je v kratkem času pokončala vse pridelke, tako, da s strahom gledamo v bodočnost. Že do sedaj nam je vsega manjkalo, kruha že po več hišah od Velike noči in še dalje ni, denarja ni, kako smo komaj čakali žetve, zdaj je vse okleščeno, ozimna pomandrana, jaro žito pokončano, drevje, ki nam je bogato obetalo, okleščeno. Krompir in fižol in sploh vse pokončano. Posebno prizadeti sta vasi Leskovica in Studor, kjer je vse potlačeno in zdrobljeno.

Fram

Fram, 27. julija.

V ponedeljek 26. t. m. ob 5 popoldne se je vsipala med nevihto nad Framom, Morjem in Loko gosta toča, ki je v 20 minutah popolnoma uničila polovico vinogradov, ostalim pa pobila 50 odstotkov pridelka. Uničeni so tudi vsi jesenski pridelki, kakor kornice, krompir, fižol, zelje... Ogromna je tudi škoda v sadonosnikih, na poprej lepo cvetočih framskih vrtovih leži sedaj vse vprek okleščeno cvetje in listje zelenjave, ki je popolnoma uničena. Škode sploh ni mogoče hitro točno oceniti, gotovo pa znaša več milijonov, saj imajo posamezni vinogradniki nad 50.000 din škodo. Ljudstvo je obupano in pričakuje od države in banovine pomoči.

Pet ponesrečencev z Nanga Parbata so našli

Plaz je zasul taborišče, ko so vsi spali

Nemški listi poročajo, da je dospela brzjavka Pavla Bauerja, ki se je bil s tovariši odpravil v daljno Azijo iskat sledov za ponesrečeno ekspedicijo na Nanga Parbatu. Omenjena brzjavka pravi, da se je posrečilo najti pet ponesrečenih članov ekspedicije. Dveh drugih turistov in devet nosačev, ki jih je bilo zasulo z nemškimi tovariši, pa niso mogli dobiti.

Tako se je razvzplala uganka, ki je obdajala konec toliko ljudi naenkrat. Smoter reševalne Bauerjeve ekspedicije je dosežen in moštvo je že na poti v domovino. Pavel Bauer poroča:

Ko smo že več dni kopali ob ledenem plazu v taborišču IV — v višini 6000 m — smo slednjic četrtega večera našli prve sledove za ponesrečenimi turisti.

Šotori so bili pokriti z dva in pol metra debelo ledeno in snežno plastjo. Dva dni smo trdo delali, da smo jo predrl in trčili na dva šotora. Odi smo našli Pfeifferja, Hartmanna, eHppa, Wiena in Fank-

hauserja. Pokopali smo jih v skupni grob ob vzhodni ju na daleč vidne ledene pečine, ki je velika kot hiša.

Tretjega šotora, kjer sta spala Müllritter in Güttner, nismo mogli najti. — Kraj, kjer je bilo taborišče IV, je bil še l. 1932 in 1934 varen; čeč tednov je bil za izhodišče na vrh in tedaj ni bilo nikjer okoli slutiti kaj o plazovih.

To pot so se odlomile orjaške plasti ledu, ki so potegnile za seboj novo zapadli sneg, spozleže skoraj v vodoravni smeri in pokrile 400 m dolgo in 150 m široko ploskev. Plaz se je utrgal v noči od 14. na 15. junija, nekaj minut čez polnoč in je napadel taborišče, ko so vsi spali. Vsi so spokojnega obraza ležali v šotorih, na obrazih in rokah ni bilo niti malo opaziti, da bi bili kaj vedeli za plaz.

»Dne 22. julija se je reševalna ekspedicija srečno vrnila v glavno taborišče in je zdaj že na poti domov.«

General grof Jordana bo baje ministrski predsednik španske nacionalistične vlade

Potres v Mehiki

Te dni je bil v mestu Mehiki hud potres, ki je zahteval veliko smrtnih žrtev. Dne 25. julija popoldne je bilo več potresnih sunkov, ki so trajali nekaj minut in se raztezali čez tri zvezne države. V mestu Mehiki je bil potres tako močan, da so ljudje divje begali po cestah in na stotine hiš poškodovanih. Kakor poročajo meteorološke postaje, je izvor potresa kakih 400 km južno-zahodno od mesta Mehike.

Poročajo še, da je potres popolnoma razrušil mesto Matrado v državi Veracruz. Našli so doslej 12 mrtvih in 60 ranjenih. V Rogalesu, blizu Orizabe, se je porušil zvonik cerkve. Dalje se je v Rioblanco, Orizabi in Nogalesu podrlo več hiš, a v Veracruzu se še bojijo, da se ne sesede zvonik župne cerkve. Tudi pristaniški pomoli so močno poškodovani.

Rja še vedno žre velike množine železa

V Nemčiji uniči dandanes rja vsako leto približno 500.000 ton železa. Obsežnost železne industrije v Nemčiji nam izkazuje dejstvo, da bi zadostovalo le 10 delavnih dni v metalurški indu-

striji (proizvodnja železa), da popolnoma pokrijejo take velike izgube.

Radi škode, ki jo povzroča rja, se na vsem svetu vedno bolj in bolj uveljavlja mnenje, da se je treba boriti z njo in to uspešno, najpogosteje s pomočjo odgovarjajočih barv, ki branijo železo pred rjo.

„Čudna gospa“

To so imeli nedavno na ameriškem letalu

Vsa je bila zastrta. Videti je bila že priletna in v njeni družbi je bil orjaški mož, ki je budno pazil nanjo. Nič nista govorila; njen spremljevalec je dejal, da je mislil Panse boleha, stara gospa, ki si želi miru in počitka. Ker pa radovedni potniki niti pri kosilu in niti večerji niso videli obraza čudne gospe, je bila stvar vedno bolj skrivnostna. Ko je letalo pristalo, je bila pa uganka slučajno rešena. Iznenada je zapihl veter in je »gospej« Panse strgal pajčolan s klobučka — kako so se potniki preplašili in začudili, ko so videli, da so na poletu bivali skupno s — samico šimpanzo! Kakor so potem dognali, so šimpanzovo samico po najkrajši poti peljali v neki živalski vrt, a opica je bila tako dresirana, da potnikov ni nič motila. Vendar je letalska družba sklenila, da posihmal ne bo več vzela na krov zastrtih »gospa«.

Pisarniški ravnatelj, ko je njegova soproga na dopustu.

Obtožnica proti Reji in tovarišem zaradi zločina v Prihovi pri Konjicah

Državno tožilstvo v Celju vložil na okrožnem kot pristojnem zbornem sodišču v Celju, zoper:

1. Reja Slavko iz Maribora, že obsojenega, vsi drugi neobsojeni, 2. Dugina Viktorja, iz Peka pri Mariboru, 3. Brajkovića Slavka iz Maribora, 4. Bunca Josipa, iz Maribora, 5. Klajnščka Franca iz Pobrežja pri Mariboru, 6. Kodriča Franca, iz Nove vasi pri Mariboru, 7. Milnarja Ivana iz Maribora, 8. Paravana Antona iz Maribora, 9. Primeca Filipa iz Hoč, 10. Primeca Mirka iz Hoč, 11. Ranar Mirolava iz Tezna pri Mariboru, 12. Silića Ivana iz Maribora, 13. Stancerja Draga iz Maribora, 14. Urbančiča Ludovika iz Maribora, 15. Goriška Milana iz St. Lenarta v Sl. gor., 16. Beigott Ivana iz St. Lenarta v Sl. gor., 17. Korošča Mirka iz St. Lenarta v Sl. gor., 18. Kranja Ivana iz St. Lenarta v Sl. gor., 19. Markež Vinka iz St. Lenarta v Sl. gor., 20. Neuwirta Feliksa iz St. Lenarta v Sl. gor., 21. Orožen Milana iz Celja; vsi sedaj v preiskovalnem zaporu v Celju, iz- vzemši Goriška Milana in Orožen Milana, ki sta na svobodi,

obtožbo

1. Vsi od 1 do 20 imenovani obdolženci so se dne 8. 6. 1937 v Prelogah, občina Prihova, sodni okraj Slov. Konjice, v dogovorjenem in sporazumnem naklepu zbrali v mnogoto ter kot udeleženci mnogote s skupnimi močmi posamezno storili nasilje drugim osebam in poškodovali potniški avtobus, last Gorčičana iz Trčiča, v katerem se je po državni cesti iz Maribora proti Celju vozilo poleg 2 šoferjev nad 30 ljubljanskih akademikov, katere so napadli s tem, da so, oboroženi z dolgimi kuhinjskimi noži, gorjčami, palicami, samokresi in nabranim kamenjem, iz zasede občestnega gozda naskočili z metanjem kamena in s streljanjem na ta avtobus ter razbili vse šipe in povzročili do 12.000 din škoda, s čimer so istočasno spravili na krajih, označenih v § 204 k. z., v nevarnost življenje ali zdravje več oseb, med katerimi so bili Dobovšek Jožef, Gajšek Vlado in Vetrovec Jože od drobecov šip lahko ranjeni, in končno navallili na akademike Dolinarja Rudolfa, Srebrta Bena, Leskovarja Ludvika, Pograjca Vlada, Pogačnika Borisa, Kukovića Danila, Planinška Gvidona, Suhodolca Mirka, Jegliča Jožefa, Majerle Vinka, Ulena Franca, Jožefa Vetrovca, Zebota Franca, Gasperšiča Franca, Planinca Branka, Zapuška Jožefa, Novaka Stefana, Kregarja Aleša, Rožmanina Franca, Oreška Franca, Dolinška Ivana, Erjavca Ivana, Potočnik Antona, Gajšek Vladimirja in še 6 drugih ter jih pretepli, v katerem napadu je Dugina Viktor akademika Dolinarja Rudolfa z nožem v hrbet telesno tako poškodoval, da mu je prebodel pljuča in je poškodovanec za dobljeno poškodbo umrl. Planinca Branka pa je bil na obrazu z nožem lahko telesno poškodovan.

2. Orožen Milan pa je že v Mariboru z nasvetom Reja Slavka naklepoma zavedel in nasnoval, da je ta zbral mnogoto udeležencev in da so obdolženci storili pod 1. označena kazniv dejanja; zaključili so s tem vsi k. 1. kot sotoristi, zločinstvo zoper javni mir in red po § 154-2 k. z., dalje zločinstvo zoper varnost javnega prometa za ljudi in imovino in obvestilo po § 205-I k. z. in tudi zločinstvo zoper življenje in telo po § 178-II k. z. odnosno Orožen Milan kot nasnoval po § 34-I, 154-II, 205-I in 178-II k. z. ter se naj kaznujejo vsi glede na § 61 po § 205-I k. z.

Obrazložitev

Dne 8. 6. 1937 je prišel Peter Živkovič, predsednik JNS v spremstvu nadomestnikov hr. namestnikov dr. Zeca in Banjanina, senatorjev dr. Anđelinovića in dr. Kramerja, narodnega poslanca Čvetiča in bivšega podbana dr. Pirkmajerja iz Ljutomer preko St. Lenarta v Maribor, kjer je bil v veliki dvorani hotela pri »Orlu« steselek strankinih zaupnikov. Ker so bili predstavniki JNS telefončno obveščeni že v St. Lenart, da se pripravljajo v Mariboru demonstracije, jih je vso pot od tam spremljal s svojimi osebnimi avtomobilom dr. Milan Gorišek kot izvidnik ter jih, da se izognejo vsem neprilicam, po stranskih ulicah brez incidenta nevedel v pripravljeno hotelsko dvorano. Demonstranti, med njimi tudi 60 ljubljanskih akademikov, so se formirali v parku blizu klasične gimnazije v četverstopo in tako prikorakali v mesto z velikimi slovensko trobojnicami na čelu, med tem pa vzlikali proti Živkoviču in pobili tudi nekaj šip na hotelu. Ko jih je policija zaradi izvršenega nasilja na hotel potisnila nazaj, so še dalje demonstrirali po mestu.

Kako so zasnovali napad

Obdolženi Reja Slavko priznava, da se je udeležil zborovanja JNS v hotelu pri Orlu in da so njegovi pristaši po demolaranju šip in hotelske dvorane začeli razmišljati o tem, kako preprečiti ljubljanskim akademikom nadaljnja nasilja in pa uspešno zavarovati osebno varnost predstavnikov. K Reji je med posvetom o varnostnih ukrepih pristopil Milan Orožen iz Celja in sprožil misel, naj bi skupina ljudi pripravila kako orodje in razrezala na avtobusu ljubljanskih akademikov pnevmatike in tako onemogočila nadaljnjo vožnjo proti Konjicam in v Celje in s tem seveda tudi nadaljnja nasilja. Obdolženi Reja Slavko je res naročil svojem pisarniškemu slugi Siliću Ivanu, naj priuše od nekod čevljarke nože. Silić se je obrnil na čevljarja Jakaca s prošnjo, naj mu posodi čevljarški nož, katerega je Silić prinesel in pokazal Reji, ta pa je izjavil, da je ta nož premalo za razrezanje avtomobilskih gumijastih koles. Nato ga je Reja poslal v svojo pisarno z naročilom, naj gre in prinese ene kuhinjske nože, ki jih je dobil nedavno kot darilo za strelsko družino. Silić Ivan se je njegovemu pozivu odzval in prinesel nekaj takih nožev ter jih spravil v svojo aktovko. V pričakovanju da utegnejo ljubljanski akademiki napasti Petra Živkovića in njegovo spremstvo onkraj mesta na Kralja Petra trgu, je odtelil Reja Slavko v družbi nekaterih soobdolžencev tjakaj in od tam dalje proti Mariborskemu dvoru ter tam zasedel že pripravljeno tovorni avto Kranja Srečka, na katerem se je skupno s 16 soobdolženci odpejal po Tržaški cesti do železniškega prelaza, kjer pa so bile zapornice vprav zaprte. Slavko Reja se je s svojo skupino peljal naprej mimo Hoč do Slov. Bistrice, kjer ga je ustavil dr. Lajovic iz Ljubljane in mu povedal, da Živkovič in njegovi spremljevalci s svojimi avtomobili še niso privzeli mimo Slov. Bistrice. Ko pa so na pošti zvedeli, da je Živkovič že zapustil Maribor, mu je dr. Lajovic naročil voziti naprej do Konje. Na Bregu pri Prelogah pa je došel njihov tovorni avto neki osebni avtomobil, iz katerega je izstopil Reji boja neznan gospod ter mu naročil, da je treba avtobus z ljubljanskimi akademiki za vsako

ceno onesposobiti za nadaljno vožnjo. Reja je dal pod klancem ob cestnem gozdu tovorni avto res ustaviti in ga zapeljati od državne ceste na stran. Svoje tovariše pa je pozval, naj izstopijo in se pripravijo za napad na akademike. Ker pa so bilo po njegovem zatrjevanju njegovi tovariši precej bojovito razpoloženi, jih je on posebej opozoril, da ne smejo nikogar poškodovati in zlasti ne tepsti po glavah. Tako je Reja čakal s svojo skupino oboroženih pristašev v tem gozdu celo uro, nakar je privozil s svojim osebnim avtom do Konje Gorišek Milan in z njim Beigott Ivan, Korošec Mirko in Kranje Ivan. Ko je Gorišek Milan zagledal njemu dobro poznani tovorni avto Kranja Srečka, je izstopil in se nekaj časa razgovorjal z Rejo, med tem pa dal svoj avto zapeljati v stran k tovrnemu avtomobilu, da bi jih akademiki ne opazili. Ker pa mu je bilo čakanje predolgo, je v sporazumnem dogovoru z Rejo zasedel svoj avto in se peljal dalje v smeri proti Slov. Bistrici pogledat, ali je avtobus ljubljanskih akademikov že na poti in kje.

Napad

Komaj je vozil kakšna 2 km, je privozil nasproti iz Slov. Bistrice proti Konjicam prvi avtobus ljubljanskih akademikov, ki je ob srečanju z Goriškom mirno vozil naprej, Gorišek Milan pa je nato svoj avto obrnil in se peljal za akademiki nazaj proti gozdu in imel priliko videti, kako je Reja skupina iz občestne zasede s kamenjem in streljanjem iz samokresov navallila na mimo vozeči avtobus ter takoj razbila skoraj vse šipe spredaj, na levi strani in zadaj. Ker pa se napadeni avtobus ni takoj ustavil, temveč je z veliko brzino vozil po klancu navzgor, je večina napadalcev, kakor priznava Reja sam, tekla za njim, nakar se je ljubljanski avtobus ustavil in so iz njega izstopili akademiki, ki so se vrgli na napadalce, in se potem zagnali tudi proti Goriškemu avtu, a se jih Reji napadaleci odbili z gorjčami, palicami, noži in s streljanjem s samokresi ter zapodili v beg nazaj proti njegovemu avtobusu. Nastal je medsebojni pretep, vendar pa Reja Slavko zanika, da bi se ga bil osebno udeležil. Videl je samo še prihiteli drugi modri ekspresni avtobus ljubljanskih akademikov, ki je obstal v bližini prvega rdečega, nakar so naglo izstopili akademiki tudi iz drugega avtobusa ter začeli lomiti late s plotov in so priskočili na pomoč svojim napadenim tovarišem, napadalce pa razgnali na vse strani. Pri tem se jim je posrečilo ujeti Beigotta Ivana, ki je dobil kamen v nos in je krvavel ter si pri posestniku Pliberšku izpiral rano, nato pa so prišli še Brajkovića Slavka in ga temeljito pretepli ter nato zvezanega odpejali v Konjice, kjer so ga šele na uradni poziv izročili tamošnjim orožnikom. Reja Slavko trdi zase, da se je pri Pliberšku skrivil v stranišče, tepen pa da je bil že v Mariboru ob priliki, ko je skušal iztrgati akademikom zastavo in mu je takrat eden ljubljanskih izgrednikov že tam z udarcem zlomil roko. Prav posebej pa Reja zanika, da bi bil on že v Mariboru organiziral skupino obdolžencev ter jih z naklepom iz § 154 in 205-I k. z. zapeljal v Prelogo. Iz podatkov preiskave pa se da njegova prvenstvena krivda v polni meri dokazati.

Kaj pripovedujejo soobdolženci o Reji

Soobdolženci Brajkovič, Bunc, Dugina, Klajnšček, Kodrič Markež, Milnar, Paravan, obo Primeca, Ranar, Silić, Stance, Urbančič in Neuwirt namreč brez pridržkov priznavajo, da je Reja Slavko v Mariboru najel tovorni avto za 700 din in zbral 15 udeležencev ter se odpejal z njimi proti Konjicam. V bližini Prihove pa jih je dohitel neki osebni avto, iz katerega je izstopil neki gospod in pozval Rejo Slavko, naj v gozdu v Prelogah za vsako ceno s pomočjo svojih tovarišev nasilno ustavi avtobus ljubljanskih akademikov ter ga onesposobi za nadaljno vožnjo, akademike pa naj pretepejo. To naročilo je veljalo tudi vsem obdolžencem, ki so bili na Kranjevelem tovrnem avtobusu. Res je nato Reja v gozdu pod klancem v Prelogah dal avtomobil ustaviti, soobdolžence pa pozval, naj izstopijo ter si naberejo cestno kamenje in narežejo gorjče, kolikor te niso bili iz Maribora opremljeni z nakupljenimi palicami. Istočasno je Reja naročil Siliću Ivanu, naj razdeli med nje one dolge kuhinjske nože, katere je prinesel iz njegove pisarne. Silić Ivan je nože, po številu 6 ali 7, tudi res razdelil ter sta dobila po enega tudi Dugina Viktor in Markež Vinko. Nato je dal Reja odpejati avto v stran ter zaokazal svojim tovarišem počakati v zasedi do prihoda prvega velikega mariborskega avtobusa, katerega pa morajo pustiti mimo, ker vrši vsakdanji osebni promet med Mariborom in Celjem, drugi avtobus z ljubljanskimi akademiki pa naj takoj s skupnimi močmi napadejo v trenutku, ko bo on oddal napovedani signalni strel iz svojega samokresa. Med tem je privozil iz Konje Gorišek Milan s svojimi tremi tovariši in se tudi on očitno dogovoril z Rejo za napad. Ker je postal Reja nestrpen, se je odpejal Gorišek s svojim avtom akademikom nasproti in se potem za njimi vrnil, soobdolženci pa so na Rejin signalni strel takoj navallili na avtobus in akademike s kamenjem in razbili šipe. Ker je avtobus vozil z veliko brzino naprej, so vsi obdolženci tekli za njim, dokler se ni napadeni avtobus ustavil. Čim pa so akademiki začeli ogrožati Goriškovo avto, s katerim je Gorišek zadenski vozil nazaj in se umikal, je prišlo do medsebojnega spopada in pretepa, vendar pa se je obdolženec posrečilo potisniti akademike nazaj do njihovega stojčega avtobusa in še dalje v smeri proti Konjicam.

Kako je padel Rudolf Dolinar

Med tem prerivanjem je nekdo razrezal rezervno kolo na tem avtomobilu, Dugina Viktor pa je v bližini avtobusa podrl na tla akademika Dolinarja Rudolfa ter kleečel na njem zamahnil z dolgim nožem v njegov hrbet. Kasneje je kazal okrvavljen nož nekaterim svojim tovarišem, rekoč, da ga je enemu zasadil v zadnjico. Ko pa je privozil na lice mesta še drugi avtobus ljubljanskih akademikov, so obdolženci videli premoč in se razbežali na vse strani ter se polagoma zbrali vrh klancu in po končanem pretepu nadaljevali vožnjo nazaj proti Mariboru.

Soobtoženi dogovorjen komplot torej priznava, priznava pa tudi, da ga je po naročilu prej omenjenega neznanega gospoda organiziral in izvedel njihov vodja Reja Slavko, ki je končno padel v roke akademikom, ki so ga tako pretepli, da so mu zlomili roko. To jim je Reja potem sam priznal, rekoč, da bi ga skoraj ubili. Iz tega pa sledi, da Reja ni bil poškodovan že v Mariboru,

kakor se skuša sedaj izmotavati, saj je v zasedi pred naskokom na akademike še sam hasal svoj samokres, napovedujoč, da bo ž njim dal signal, kar je v resnici tudi storil. Očividca, kako je Dugina Viktor z dolgim nožem navallil na akademika Dolinarja Rudolfa in ga na tleh ležečega zabodel v hrbet, sta bila Planinšek Gvidon in soobdolženi Markež Vinko. Sicer pa Dugina Viktor storilstvo priznava, izgovarja pa se s tem, da ni imel pri tem usmrtilnega naklepa, temveč je zabodel svojega nasprotnika iz hude jeze in maščenja, ker ga je najprej neki akademik s tako silo udaril po glavi, da ga je oblika kri. Akademiki so začeli svojega tovariša pogrešati še le v Konjicah, ter sta ga dva tudi šla nazaj iskat, vendar ga pa vsled nastale teme nista več našla na kraju spopada in sta bila prepričana, da se je zatekel sam kam na varno. Šele drugi dan so ga našli mrtvega n anjvi v Leskovarjevi visoki pšenici.

Kaj pravijo zdravniki

Sodni zdravniki-izvedenci so na osnovi obdukcijskega izvida oddali mnenje, da je bil pokojni Dolinar Rudolf zaboden skozi hrbet in pljučno votlino in da je nož ranil gornji izvež denih pljuč. Posledica tega je bila krvavitve, ki na znotraj ni bila znatna, o čemer pričajo notranji organi, ki so bili vsi dobro napolnjeni s krvjo. Ker pa je imel pokojni desna in leva pljuča v celem obsegu zraščena s porebno mrežo in persistirajočo thimus-žlezo z nekoliko povečano vranico in z izrazito toščavostjo, je nastopil pri poškodovanca tako imenovani status thimo-limphaticus. Ob dejstvu, da so bila pljuča izredno sikurentna in dobro napolnjena s krvjo, ki se je poškodovanca v znatni meri izlivala tudi iz ust in nosa, je smrt nastopila bolj vsled zaduščenja, kakor vsled izkrvavitve ter je letalni izid znatno pospešila zgoraj označena konstitucija notranjih organov.

Iz teh sodno-zdravniških ugotovitev pa sledi neovrgljiv dokaz, da je baš ta poškodba pljuč z nožem v neposredni vzročni zvezi s smrtjo. Domneva izvedencev, da bi takojšnja zdravniška pomoč verjetno mogla preprečiti smrt, je za kazensko odgovornost krivec povsem neodločena, ker je storilec pač niso preskrbeli, napadeni akademiki pa za usodo svojega tovariša niti prav vedeli niso. Sploh pa je taka domneva zdravnikov le problematične vrednosti.

Priča Planinšek Gvidon je namreč izpovedal, da je Dolinar Rudolf takrat, ko je storilec Dugina Viktor kleečal na njem in zamahnil z nožem v njegov hrbet, takoj po dobljenem sunku pretresljivo zaječal, česar se je Planinšek tako ustrašil, da je odskočil v stran in se vrgel na njivo v žito in tam ležal skrit par minut. Šele, ko so se napadaleci razbežali na vse strani, je zopet vstal in šel k razbitemu avtobusu ter odvedel na lice ranjenega in krvavega Planinca Branka k bližnji hiši, da so ga izmili in obvezali. Dolinar Rudolf, ki je prej ležal v spopadu nad jarkom, pa ni bilo več na istem mestu. To se povsem strinja s pričevanjem Jegliča Jožefa in z navedbami Dugina Viktorja samega, ki priznava, da se je Dolinar Rudolf po dobljenem ubodu sam dvignil, vstal in napravil par korakov ter potem gotovo zašel v pšenico, kjer je omahnil in oblezel. Priča Leskovar Marija ga je našla drugi dan v taki legi, ki popolnoma izključuje, da bi se bil rajni zadušil vsled padea na obraz, ker je ležal s prostimi usti ob strani. Vzrok njegove smrti je torej povsem jase in ne dopušta nobenih dvomov. Ko je torej

dogovorjen komplot dokazan

in od obdolžencev tudi priznan, je nemerodajno posebej raziskovati, kaj je eden ali drugi posamezni obdolženec storil, kajti vsi obdolženci so vedeli, da so udeleženci mnogote in da se pripravljali nasilje, ki se naj izvrši z združenimi močmi. Vsi so ravnali tudi naklepoma: vedeli so, da nastopa mnogota in da so vsi posamezni njeni udeleženci. Vedeli so tudi za namere in cilje, ki jih zasleduje mnogota, usmerili so svoj nastop v pravcu, da se izvrši s skupnimi močmi napad na osebni avtobus in v njem se vozeče akademike. Ko pa je s priznanjem potrjeno, da so se vsi udeleženci oborožili z dolgimi kuhinjskimi noži, katere je razdelil Reja Slavko, s cestnim kamenjem, z gorjčami in nekateri celo s samokresi, nakar so nad 1 uro prežali v zasedi in nato na signalni strel Reja Slavka vsi kot en moč napadli prvi avtobus in akademike, ni dvoma, da so storili vsi zločinstvo zoper javni red in mir po § 154-II k. z. Po načelih o steku kaznivih dejanj pa preide po določbah kaz. zak. tudi vsako težje kaznivo dejanje že v posebno kazensko odgovornost. V danem primeru so obdolženci vedeli, da je avtobus, katerega nameravajo obsuti s kamenjem, poln akademikov. Vedeli so torej, da ogrožajo v drvečem avtomobilu več oseb, kojih življenje in zdravje je z metanjem kamena in razbitjem šip izpostavljeno po njihovi krivdi skrajni nevarnosti. Zavedati so se morali, da je lahko zadet tudi šofer tako, da izgubi oblast in prisotnost duha in da natrpan avtobus zdrči nazaj pod klanc z nedoglednimi posledicami.

Iz samega priznanja obdolžencev izhaja neizpodbitno dejstvo, da so se vsi brez izjeme dogovorili za skupni napad in da je bil Reja Slavko tisti kolovodja, ki je vse udeležence pozval k napadu in bil sam največ v gozdni zasedi, ko je v izvrševanju tega napada dobil Dolinar Rudolf z nožem poškodbo v hrbet. Naj si bi bilo tudi res, da je navallil na Dolinarja Rudolfa sam obdolženi Dugina Viktor in mu povzročil smrtno poškodbo, so pri teh ugotovitvah vsakakor neodgovorni vsi obdolženci za vse nastale posledice. Po § 16 k. z. zadene kot sotoristi v enaki meri odgovornost vsakega, ki je kakorkoli sodeloval v napadu. Zato je tudi za vprašanje krivde iz § 178-II k. z. brezpomembno, kdo od dogovorjenih napadalcev je povzročil Dolinarju Rudolfu poškodbo z letalnim izidom, čeprav Dugina Viktor priznava, da mu je on zasadi nož v hrbet. Za Dugino Viktorja je to velika obtežila okolnost v primeri z drugimi, dočim je Planinca Franca z nožem preko lica vrezal Markež Vinko.

Ista načela o kazenski odgovornosti pa veljajo tudi za Goriška Milana in njegove tri spremljevalce Beigotta Ivana, Korošča Mirka in Kranja Ivana. Kajti tudi ti trije priznavajo, da so se tudi oni že v gozdni zasedi istočasno z Rejevo skupino oborožili s kamenjem in preklami. Gorišek Milan pa jih je s svojim avtom pripeljal baš v ta namen do kraja spopada, tako da so nekateri stali oboroženi zunaj na pločnikih ter se pridružili Rejevim napadalcem. Gorišek Milan izrecno priznava tudi zase, da se je s svojim avtom vrnil za prvim avtobusom akademikov zato, da bi bil svojim to-

varišem v pomoč in bi tudi osebno posegel v napad na akademike, ker je bil silno ogorčen zaradi njihovega nasilja na Petra Živkovića in na hotel Orel.

Da so se tudi Sentlenarčani (Goriškovi spremljevalci) zares že poprej v gozdu oborožili in pripravili z Rejevo skupino na združen napad, zatrjuje tudi Dugina Viktor. Reja Slavko pa je na policiji v Ljubljani označil Goriška Milana kot njihovega glavnega vodjo.

Reja Slavko obremenjuje tudi Orožna Milana, čes, da ga je vprav ta že v Mariboru z nasvetom spravil na misel, naj bi skupina ljudi pripravila orodje ter porezala pnevmatike na avtomobilih ljubljanskih akademikov in s tem onemogočila njihovo nadaljnjo vožnjo v Konjice in Celje ter na ta način preprečila nadaljnja nasilja. Po pričah Rojnika Stanko in Gabru Jožefu pa se da dokazati, da je bil Orožen Milan tisti, ki je takoj zvečer 8. junija na vprašanje obeh policijskih stražnikov v Celju, kako je bilo v Mariboru, med drugim izjavil, da ljubljanskih akademikov ne bo v Celje, ker bodo pri Konjicah napadeni in zadržani. Da je že tam zavedba in nasnova usodno vplivala na odločitev Reje, dokazuje dejstvo, da je ta res zbral mnogoto in jo oborožil z noži ter jo dal na najetem tovrnem avtomobilu prepeljati v Prelogo. Da pa bi bil uspeh Orožnevo zavedbe in nasnove brez nasilja nemogoč, si je moral biti v svesti tudi Orožen Milan sam, saj je to na nedvoumne način razodel v Celju Rojniku Ivanu. Iz tega pa sledi, da Orožen Milan ni le dal pobude za napad, temveč je zanj tudi prav dobro vedel.

Dugina Viktor še zatrjuje, da je Reja Slavko že v Mariboru razdelil cel zvitek palic, katere je po njegovem naročilu nakupil Primec Viktor, pred napadom v Prelogah pa je naročil menjati klobuke, da jih nihče ne bi mogel prepoznati. Reja je v ta namen tudi sam menjal s Primecem svoj dežni plašč, Dugina pa z Buncem svoj klobuk. Paravan Anton pa trdi, da je Reja na povratni vožnji v Teznu pri Mariboru zahteval svoje nože nazaj in vse svoje tovariše poučil, da v slučaju poizvedb ne smejo ničesar izdati in da se drug drugega sploh ne poznajo.

Priče iz vrst akademikov zatrjujejo, da je padlo najmanj 15 strelcev iz samokresov, in da so se akademiki drug drugega opozarjali na nevarnost z besedami: »pazite, samokrese imajte«. Obdolženi Reja Slavko pa je kričal, da nimajo le samokresov, temveč, da imajo tudi bombe. Iz tega se vidi, da je v napadu sodeloval tudi Reja Slavko.

Priča Stepančič Stanko in Gasperič Franc zatrjujejo, da so dali akademiki iz prvega napadnega avtobusa voz ustaviti zato, da bi obvarovali drugi avtobus svojih tovarišev pred napadom in razdejanjem.

Priča dr. Lajovic Ladislav je izpovedal, da je videl drugega ded pred akademskim domom v Ljubljani vibrati črno žalno zastavo ter mu je ob srečanju akademik Zebot Franc na njegovo vprašanje pojasnil, da so bili prejšnji dan ljubljanski akademiki v Prelogah pri Konjicah napadeni in da je tam našel smrt njihov tovariš Dolinar Rudolf.

Obtožba je tedaj utemeljena.

Sledi dokazni seznam.

Celje, dne 20. julija 1937.

Državni tožilec dr. Rus I. r.

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Prav na koncu sprevoda so lahkih nog hlačali naši trije znanci — Peter, Nande in Jožek. Mlado jutro s svojim svežim zrakom, vedrim nebom in prepevajočimi ptički jih je spravilo v takšno židano voljo, da bi vriskali na vse grlo, če se ne bi bali strogega ciganskega poglavarja. Kar požirali so z oči prelepo pokrajino okoli sebe in pri srečju jim je bilo, kakor da potujejo iz zadublega mesta nekam daleč ven na poletnice...

»Vidita, to je življenje za nas!« je navdušeno vzkljnil Peter. »V mestu stoji na vsakem oglu policaj kot poljsko strašilo in doma imajo vsak čas pripravljene batine za nas, tukaj pa smo svobodni kot divjaki v afriških džunglah.«

»Ali na deželi ni nobenih policajev?« je rado vedno vprašal neizkušeni Jožek.

»Nobenih.« je odgovoril Peter in pristavil: »To se pravi, policajev ni, pač pa so orožniki. Toda preden bodo orožniki zvedeli, da smo pobegnili od doma, bo steklo še mnogo vode v morje, mi bomo pa takrat s cigani že za devetimi gorami.«

»Samo nekaj me skrbi,« se je oglasil Nande. »Bogve, če nimajo cigani z nami slabih namenov?«

»Naj jih kar imajo!« se je brezskrbno zasmel Peter. »Jim bomo že pokazali, da ee ne damo kar tako ugnati v kozji rog. Dokler bomo imeli sami dobiček od njih, toliko časa bomo z njimi, kadar nas bodo pa cigani hoteli ocajaniti — jih bomo raje ocajanili mi!«

»To si pa prav dobro povedal!« ga je pohvalil Nande.

Med tem pogovorom se je ciganski sprevod približal vasi, ki je ležala skrita sredi zelenih senozeti in prilitkavih hribčkov. Ciganski poglavar je stekel od vozniaka do vozniaka in dal vsakemu posebej svoja navodila. Pri tem je tako hitro in živahno mahal z rokami, kakor da je mutec in izraža svoje misli z znaki. Pa ni bilo o kakšni »mutasti« govoric pri njem niti sledu, kajti je dedec svoje kretnje podkrepil s tako zadržanimi besedami, da bi ga bil moral elisati tudi tisti, ki bi na ušesih sedel.

Poglavar je z medvedarjem in s cigankami, ki so imele na vrvi srčkane opice, ostal zadaj, sprevod z vozni in trumo ciganov pa je krenil dalje in se pomikal ekoli v vas, ne da bi se bil ustavil. Poglavar je poklical naše tri junake k sebi in jim nekaj skrivnostno prigovarjal. Dečki so se nekaj časa obotavljali, nazadnje pa so prikinili in zavili s ceste na stezo, ki je po ovinkih držala v vas.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; identifikacijski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm široka petlinjska vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dekle
vaje gospodinskih del
žel službe pri dobri dru-
žini. Nastopila bi takoj.
Naslov v vseh posloval-
nicah »Slovenca« pod št.
11886. (a)

Vajenci

Učenko
za strojno pletenje spre-
jem. Hrana in stanova-
nje v hiši, Ponudbe na
Franja Klemence — Ko-
čevje št. 56. (v)

Vajenca
iz poštene družine spre-
jem. Hrana in stanova-
nje v hiši, Ponudbe na
Franja Klemence — Ko-
čevje št. 56. (v)

Mizarski vajence
z enim letom in pol učne
dobe se želi nadalje iz-
učiti mizarske stroke. —
Luznar Stefan, Zeje, p.
Podbrezje, Gor. (v)

Službodobe

Nekaj kamnosekov
sprejem za delo v Ljub-
ljani. Ponudbe upravi Sl.
pod »Ljubljana 1937«. (b)

Delavca
veščega vrtnega dela
sprejme šimenc, Ljubljana,
Lepi pot 24. (b)

Mlinar
vešč tudi za žagarja, se
tako sprejme. I. Uran-
šek, Libeliče. (b)

Krojškega pomočnika
vajenega konfekcije —
sprejem. Zbantar Ivan,
Krojač, Jesenice. (b)

Gospodična
vzgojiteljica, solidna, ki
govori lepo nemško in
ima gimnazijsko maturo,
se sprejme v fino hišo. —
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »2000« št. 11514. (b)

Služkinjo
za vsa gospodinska de-
la, čedno, snažno, marij-
vo in vestno sprejem s
15. avgustom. Naslov v
vseh poslovalnicah »Slo-
venca« pod št. 11887. (a)

Prodajalka
za kruh in mlečne izdel-
ke — se sprejme. Znati
mora tudi kuhati. Plača
dobra. Ponudbe na upra-
vo »Slov.« pod »Vestna«
št. 11879. (b)

TEL. 21-24 MATICA

Prekrasno filmsko delo
POSLEDNJI POGAN
V glavni vlogi lepa MALA in LOTUS
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

TEL. 22-21 UNION

Zaprto

Služkinjo
pridno in pošteno, ki zna
tudi kuhati, sprejem takoj.
Ponudbe na upravo
»Slov.« pod »Ljubljana«.

Prodamo

Vino
rudeče in belo, dobre
kvalitete (tudi slivovko)
ugodno prodaja I. Vehov-
ar, Koprivnica pri Raj-
henburgu. (l)

Kovčke, ročne torbice,
aktovke, denarnice, nar-
hrbnilke itd. — v veliki
izbiri priporočila IVAN
KRAVOS, Maribor, Ale-
ksandrova cesta 13. (l)

Svetovnoznano nemško znamko
**BRENNABOR-
DVOKOLES**

petkrat kromiranih in od-
porno emajliranih, z ne-
zlomljivim okvirom dobite
po ugodnih obročnih od-
plačilih pri tvrdki

Kleindienst & Posch
Maribor, Aleksandrova cesta 44

Štajerska jajca
in piščanci vedno v za-
logi pri Baloh, Kolo-
dvorska 18, dvorišče. (l)

Ugodna prilika

za nakup umetnostnih
slik pri tvrdki Mathian
Ivan, Ljubljana, Tyrševa
12 (na dvorišču), kjer je
velika odprodaja starih
in novih umetnin. Inter-
esentom ogled mogoče od
9—13 od petka, 30. VII.
do ponedeljka, 2. VIII.

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Pohištvo

Jedilnico
kavkaški oreh, garanti-
rana izdelava, prodaja naj-
cenejeje Ivan Fridel, mi-
zarstvo, št. 11 v Slov.
gor. (s)

Obrt

Gumbe, plise, entel, ažur
predtisk in monogram
hitro izvrši Matek & Mi-
keš, Ljubljana, poleg ho-
tela Štrukelj. (t)

Denar

Vrednostne papirje
vseh vrst kupuje Sloven-
ska banka v Ljubljani,
Krekov trg 10, tel. 27-62.

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov,
terjatve in vrednostne pa-
pirje

vnovčim

najkulantneje po najvišji
ceni

takoj v gotovini

AL. PLANINSEK, LJUB-
LJANA, Beethovnova uli-
ca 14, telefon 25-10.

Hranil. vloge

prodaste najbolje potom
moje oblastveno dovoljene
pisarne.

Takojšnja gotovina.

Rudolf Zore, Ljubljana

Gledališka 12. Telef. 28-10

BANČNO KOM. ZAVOD

in MENJALNICA

MARIBOR

Aleksandrova ulica št. 40

vnovčuje

HRANILNE VLOGE

bank in hranilnic,

kupuje

vrednostne papirje, va-

lute in zlatnike po naj-

višji dnevni ceni.

Naročajte in širite

»SLOVENCA«

Kupujte pri naših inserentih

Razno

Čevljarji!

Uspeh poslovanja je si-
gurnejši samo, ako izde-
lujete moderno obutev. —
Zato se danes naročite
drugo številko »Obučar-
ske revije«. Prinaša 40
modelov, izhaja dvome-
sečno, letno predplačilo
160 din, polletno 85 din,
dvomesečno 30 din. —
Uredništvo: Beograd, Vi-
sokog Stevana 36. Čekov-
ni račun pošt. štedionice
v Beogradu 57791. (r)

Stanovanja

Enosobno stanovanje

parket, oddamo. — Rožna
dolina c. XI/15. (6)

Trisobno stanovanje

s kopalnico, poselsko so-
bo in pritlikinami, I. nad-
stropje, Beograd št. 3,
oddam 1. septembra. —
Ogled vsakodnevno od 10
do 12 in 16—19. Pojasnila
v pritlikju. (6)

Posedstva

Enonadstropno vilo

novi zidan prodam za
95.000 din. Vprašati v
gostilni Zoher, Tržaška
c. 3, Maribor. (p)

Lepe parcele

za obrt in trgovino —
naprodaj. Poizve se Viš-
marje 100, št. Vid nad
Ljubljano. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno na-
obraženi posredovalec —
Cesta 29. oktobra št. 6,
telefon 27-33, ima napro-
daj večje število parcel,
kompleksov, posestev, go-
zdov, trgovskih in stano-
vanskih hiš in vil. Po-
oblaščen graditelj in sod-
ni cenilec za nasvete brez-
plačno na razpologo. (p)

LETOVIŠČA

V Splitu

nudim letoviščarjem lepe
sobe z oskrbo in takso —
45 Din, 2 min. do kopal-
išča. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Split«
št. 11871 (L)

Radio

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 29. julija: 12 Opera glasba (plošče) —
12.45 Vdreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila —
13.15 Odlomki iz zvočnih filmov (plošče) — 14 Vreme,
borza — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila —
19.30 Nac. ura: Sokolsko predavanje — 19.50 10 minut
zabave — 20 Foster: Melodije z juga, valček (ork.) —
20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič)
20.30 Koncert spevov in dvospevov: gg. Jože Kostel
in Marjan Rus: vmes plošče — 22 Cas, vreme, poročila,
spored — 22.15 Trio mandolin (gg. Antunović, Privšek,
Haršlag).

Drugi programi

Četrtek, 29. julija: Beograd-Zagreb: 20.00 Narodne
pesmi, 20.30 Orkestralni koncert, 21.30 Violina — Dunaj:
19.35 Kabaret, 20.05 Vesele igra »Nalezljivo zdravje«.
22.30 Zabavni koncert — Budimpešta: 19.30 Pester kon-
cert, 21.40 Salonski orkester, 22.15 Ciganska glasba —
Prst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21.00 Igra, 21.30 Vo-
kalni in instrumentalni koncert — Rim-Bari: 21.00 Ope-
ra »Mefistofeles« — Praga: 19.30 Humoristični vojaški
program, 20.25 Novakove pianinske skladbe, 21.10 Ljud-
ski koncert — Varšava: 20.00 Lahka in plesna glasba,
22.00 Violina, 22.30 Španske narodne — Berlin-Hamburg:
20.10 Filmski slagerji, 21.10 Plesna glasba — Bratislava:
20.30 Händlov Slavnostni Oratorij — Lipsko: 20.00 Puc-
cinijeva opera »Madame Butterfly« — Monakovo: 19.00
Operetni večer, 21.10 Komorni godalni orkester — Bero-
munster: 20.00 Saint Saensov koncert 20.45 Stara an-
gelska in nizozemska glasba, 21.30 Zbori — Strassbourg:
21.30 Otroški zbori.

AMONIZAČNI KOMPRESOR

stoječa tipa, 15 do 20 tisoč kalorij,
popolnoma v dobrem stanju, kupi-
mo. Ponudbe s točnim opisom in
tehničnimi podatki pod št. 15.731 na
PUBLICITAS a. d. Beograd, poštni predal 60

+

Umrla nam je naša dobra mama, sta-
ra mama in tašča, gospa

Helena Peterca

Pogreb predrage pokojnice bo v če-
trtek, 29. t. m. ob 4 pop. iz hiralnice
sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 28. jul. 1937.

Zalujoči:
Marija, hči; Pavla, sinaha, Franci, vnuk;
in ostalo sorodstvo.

+

Tužnega srca javljamo vsem znancem, prijateljem in sorodnikom, da je naša
ljubljena mamica, oziroma stara mama, sestra, teta, tašča, gospa

Katarina Kmetič

posestnica

dne 28. julija 1937 ob pol 11 dopoldne, v 75. letu starosti, po mukepolni bolezn,
previdena s svetimi zakramenti, v Bogu dočrpela.

Pogreb nepozabljen bo v petek, dne 30. julija 1937 ob 9 dopoldne iz hiše
žalosti na farno pokopališče v Mengeš.

Trzin, dne 28. julija 1937.

Frane, Matija, Andrej, Alojzij, Mihael, sinovi; Ivana por. Jeršin, Barbara por. Sršen,
Terezija, Roza, Mici, hčere; Alojzij Sršen, zet; Mici Rebolj por. Kmetič, Anica Cer-
nivec por. Kmetič, Angela Cotman por. Kmetič, sinah; vnuki in vnučkinje in vse
ostalo sorodstvo.

Mesto posebnega obvestila.

Agnes Günther:

Dušica - Rožamarija

Rožamarija se opoteka proti pragu. Ne, ne go-
spodično Bergmann, svojega očeta hoče poklicati...
V usseh ji šumi in brni... Borba z razdvijanim
viharjem pri oknu ji je malo da ne vzele sapo in
ji je zvišala pritisk na srce. Odhajajoča je izgubila
smer v temni predsobi, katero le tu pa tam razsveti
ognjen blisk. — Dotaknila se je vrat z naslikanimi
vrtinami. Če so njeni drhteči prsti odrinili zapah,
tega ne ve! — Po dolgem tipanju ob steni je končno
vendarle našla izhod. Toda komaj je stopila na hod-
nik, že zagrmí grozovit tresk, ki pretrese celo te-
melje tega velikanskega, kamnitega gradu. V tem
strašnem grmenju, hrušču in tršču, se je izgubil
strahovit krik, ki je odmeval za njo.

V poletni sobi se gori luč, morebiti je njen oče
še tam. Iz svoje spalnice mora priti v to sobo. Z
zadnjo pojemajočo silo odpre Rožamarija duri. Ker
pa ne najde v sobi nikogar, niti osebnega slugo svo-
jega očeta, pritrsne na alarmni zvonec in že leži
polec z usnjen prevlečenega divana onesveščena na
fleh. Ze nekaj ur se je borila z nadčloveško voljo
proti napadu. — Toda zdaj je s svojimi močmi pri
kraju. — — —
Zbudi se šele ob jutranjem svitu. Z veliko muko
se dvigne iz svojega trdega ležišča. Vsi udje jo
bole! — Omahuje in se opoteka proti sobi svoje
mačehe. Toda v predsobi sedi bolničarka, ki brž
vetane ter jo rahlo porine nazaj. »Pojdite onstran,
princeza, bom vas obvestila...«
Zdaj se poda Rožamarija v svojo sobo. Na pol
oblečena sede na svojo posteljo, kar zasliši zunaj
glasove:
»Da, bil je deček... Zdaj pa ni več nade...
Kneginja bo najbrž okrevala... Je čvrste narave...
V nekem oziru zares...«
Rožamarija zadržne z globokim vzdihljajem po
svoji postelji ter se iztegne.
»O, oče, nikar ne žaluj! — Mar bi te mogel
osrečiti otrok, ki ti ga je rodilo sovraštvo?« —
»Sonce je stalo že visoko na zajokanem nebeškem
oboku, ko vstopi s svojimi lahni, prožnim korakom

Rožamarija v poletno sobo k svojemu očetu. Ta
jo je čul, ko je prihajala, toda ni se obrnil. Ona pa
pristopi k njemu, položi roko na njegovo ramo
ter reče: »Ne žaluj več, oče!«

Zdajci se knez obrne. — Moj Bog, kakšen je!
Zajokan, neizpisan, mračen! Mrka jeza se mu od-
raza na čelu. Tako so pač morali zreti njegovi
mračni pradedje, ko so gledali svojemu smrtnemu
sovratniku v oči. —

»Ne doumem, kako si drzneš še sploh stopiti
pred moje oči! — Naj tvoja sobarica nemudoma
vse pripravi za pot. Teti Heleni sem že brzojavil,
da prideš. Tu v Braunecku ne moreš ostati radi
tvoje uboge... radi kneginje. Jaz pa te tudi ne
maram več videti.«

»Oh oče! Kaj naj... Cemu... Onesvestila sem
se bila, dolgo... Tule sem ležala.«
»Kaj govoriš? Mar si se semkaj skrila, ko ti
je tvoja nakana uspela?« —

Kar se Rožamarija zavrne: »Zdaj pa hočem iz-
vedeti, kaj bi bila zakrivila!« —

»To najbolje sama veš! Ta je tako sramotno, da
tega niti ponoviti ne morem... Pojdi zdaj in pri-
pravi se! Mama se bo šele pomirila, ko tebe ne bo
več v gradu. Teti Heleni sem tudi pisal. Njej lahko
poveš, če imaš sploh kako opravičilo. Znano mi je,
da te je mama razdražila. To mi je sama priznala.
Toda ta čin, ta gnusen čin!... Vidi se ti na obrazu,
da se raduješ nad svojim uspehom. Tega vendar
ne moreš tajiti, kar sem videl z lastnimi očmi! Pojdi
že, sicer me prisiliš, da odidem iz lastne sobe!«

Rožamarija zavrne svojo smrtnobelo glavicu
ter odide, ne da bi se ozirala. Tudi v njej je zdaj
vzplamtela stara jeza brauneških knezov. Eno uro
pozneje je že oddrdal voz in Rožamarija je bila
na potovanju! —

Luči vile Helena so razsvetljevale majhen pred-
vrtič, ki jo je ločil od lichtentalskega drevoreda. Tu
se je ustavila kočija in izstopile Rožamarija in miss
Granger. Okrogli sluga ju povede v prijazno dvo-
ranico, kjer je pričavala zastavna in smehljajoča teta
Helena svojo nečakinjo. Pozdravila jo je z besedami:
»Tako te torej imamo dokaj nepričakovano! Roža-
marija! In to je miss Granger? Kako se imate?
Pridite semkaj k meni; Miss Granger, vi prinašate

pismo mojega brata, katerega že nestrpno pričau-
kujem. Ti pa, blede devica v luninem svetu, se
medtem preoblečile. Ne napravi se prelepe! Pri nas
je hvala Bogu, vse bolj po domače! Potem pa pridi
zopet dol. Tvoja Liza ti naj pomaga!« —

Rožamarija se poda v čedno sobico, kjer ji je
Liza pokrtačila njene lase ter ji pomagala obleči
belo večerno obleko. — Po vsej pravici jo je smela
teta imenovati blede devico. — Ze zove zvonec k
večerji. Teta Helena jo sprejme s čudno napetim
izrazom. Nocoj zaužije primeroma nenavadno malo.

»Kaj takega bi bilo prav dobro za moj tek, proti
kateremu se vedno brezuspešno borim... Toda ne,
rajsi ne!« — Tudi Rožamarija se komaj dotakne je-
dil. Le mukoma pripoveduje najvažnejše iz njunega
potovanja. —

Končno teta vstane ter reče: »Menim, da se
lahko odpove ostalemu... Rožamarija, pridi z me-
no v moj kotiček!«

To je bila ljubka, majhna izba s krilnimi vrati,
ki so se odpirala na balkonu, pod katerim so cvele
vrtine. Krila vrat so bila odprta. Iz daljave se je
slišala godba. Čulo se je drdranje vozov šumenje
svilenih oblek, mrmranje človeških glasov. Tudi vonj
odličnih cigaret se je pojavljal.

»Vidiš, tako živim malo nad ljubim bližnjim.
Pri vsem tem pa nisem ločena od njega po močnih
zidovih in globokih jarkih... Povej mi vendar, kako
si prišla na to bedasto zamisel, ti nesrečni otrok! —
Preveč razuma ti seveda nisem nikdar prisojala,
toda zloba tudi ne! Kaj si prav za prav nameravala
s to komedijo v eredi noči?« —

»Teta Helena, moram mi povedati, kaj bi naj
bila zagrešila! Ves dan že čakam na to!«

»Tu čitaj pismo tvojega očeta, da izveš, kako
on to presoja!«

Rožamarija čita: »Hudo sem razjarjen, neizmer-
no me je pretreslo in polastila se me je groza. Roža-
marija bi bila danes domala zakrivila smrt dvojice
človeških bitij. — Sina sem izgubil! — Kaj to zame
pomenja, veš itak sama! Sarlota je po mnenju zdrav-
nika izven nevarnosti. — Rožamarijo je njena mati
z neko staro zadevo razdražila, kar ta sama pri-
znava. K vsemu temu je prišla še huda nevihta. —
Danes zjutraj so iz predsobe premestili staro rožno
omaro, saj jo poznaš, in prikazala so se vrata do

nekega hodnika. Iz neznanih vzrokov se je tega
hodnika bala, česar ni prikrivala Rožamariji. Ko je
strašna nevihta bila najhuje vznemirila Sarloto, je
Rožamarija sklenila, da svojo je itak hudo presra-
šeno mater še huje vznemiri. Ko jo je Sarlota vedno
nujneje prosila, naj ji vendar pošlje gospodično
Bergmann, je stopila Rožamarija k vratom, katera
je bila odslej zakrivala ona omara ter je odrinila
zapah. Potem šele je odšla, toda ne k meni ne h
gospodični Bergmann. Tako je Sarlota pri tem gro-
zotnem vremenu ostala popolnoma sama ter prepu-
ščena vznemirjenosti in bojazni. Kar so se sunkoma
in s treskom odprla stara vrata. Skozi odprti hodnik
je potegnil z vso silo vihar ter je zlomil preperelo
okno na hodniku. To je padlo z velikim trščem
na tla in zlomljene šipe so zažvenketale. Pri tej
priliki je zanesel veter v predsobo oblak prahu.
Sarlota si je predstavljala v svoji prenapeti do-
mišljiji. — Sarlota ji je bila malo prej čitala neke
grozotne zgodbe —, da ta truda povzročajo krete,
ki so se vsule iz hodnika. Toda dovolj tega!...
Ne boš se čudila, če je nato gospodična Bergmann,
ki je prišla nepoklicana, našla Sarloto v nezno-
snih kricih. — Tako se je nesreča začela! — Vprašala
me boš menda, čemu ob tej srahoviti nevihti nisem
stekel sam k Sarloti, ko mi je njena plašljivost ven-
dar znala! — Ze pri prvem tresku je strela uda-
rila v zvonic in Krüger me je s to novico zbudil.
Morali smo se vsi zelo truditi, da smo pogasili že
tleece trame. — Toda še nekaj ti moram povedati.

Prav čudno je bilo obnašanje Rožamarije na-
slednjega jutra, ko je morala že vedeti za vso ne-
srečo! Ni bila niti najmanj žalostna ali potrta! —
Meni je, kot bi bil izgubil kar dva otroka hkrati.
Rožamarija mora iz hiše... Prosim te, vplivaj
nanjo...«

Rožamarija odloži očetovo pismo ter zastrmi
predse. —

»Rožamarija... nepremišljena, trmasta, ozlovo-
ljena, pobesnena od mrznje in sovraštva, vse to bi
razumela. — Toda kruta, surova, strahopetna... Ne,
tega ne! Da bi mogla zapustiti revico v njeni sili
in se mogla iz nje norčevati... Tudi ne! Takini niso
Brauneckerji! Ne spuščam se rada v družinske za-
deve, toda toliko pa vendar poznam lastno kri! —
Kaj porečeš k vsemu temu, Rožamarija?«